

LUNDS
UNIVERSITET

Högerpopulismens ansikte i svensk politik

En studie om imaginaries, othering och appropriation av feminism i svensk högerpolitik

Fanny Pantzar

Förord

Denna uppsatsen har varit utvecklande och fängslande för mig och jag skulle vilja tacka några särskilda personer för dess realisering. Först vill jag tacka min handledare Annika för ovärderlig kunskap och bokrekommendationer. Du fick mig att lita på mitt omdöme och din handledning hjälpte mig när jag fastat i tvivel, tack! Sedan vill jag tacka mina kursare Rebecca och Jessika som hjälpt och stöttat i tid och otid. Efter alla våra skratt och tårar fick vi till slut ihop varsina uppsatser och jag hade inte klarat det utan er, tack!

Abstract

The right-wing populist party The Sweden Democrats became the second largest party in the Swedish election of 2022. Their electoral success can be traced to populist discursive methods. There are several political strategies commonly used by right-wing populist parties. This paper aims to analyze such strategies in the Sweden Democrats rethorics but also in other right-wing parties not commonly referred to as populists, namely the Christian Democrats and the Moderates. The intention is to study the following populist strategies: othering, nationalistic imaginaries and appropriation of feminism. Othering is a false portrayal of a certain group as the enemy, while imaginaries are a constructed myth that can have real impact on society. Lastly, appropriation of feminism occurs when a political group advocates against feminist ideas except when sexist discrimination appears in another ethnic group than their own, thus using feminist ideas to demonize said ethnic group. The empirical material that was used was the parties official principle programs and a speech from each of the party leaders. Using Laclau and Mouffes discourse analysis all mentioned strategies were found in each of the parties studied.

Keywords: right-wing populism, swedish politics, othering, imaginaries, appropriation of feminism

Number of words: 18 814

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte och frågeställningar	6
2. Teoretiskt ramverk	7
2.1 Tidigare forskning och mitt bidrag	7
2.2 Högerpopulism i världen och dess kännetecken	8
2.3 Othering, ontologisk osäkerhet och imaginaries	12
2.4 Högerpopulistiska imaginaries	14
2.5 Folkhemmet, kärnfamiljen och sexism	16
2.6 Sammanfattning av teorin	19
3. Metod	20
3.1 Poststrukturalism	20
3.2 Laclau och Mouffe	22
3.3 Social antagonism, hegemoni och gendered silence	23
3.4 Urval och tidsbegränsning	24
3.5 Etiska övervägningar	26
3.6 Sammanfattning av metod	27
4. Resultat och analys	28
4.1 Nodalpunkter och ekvivalenskedjor	28
4.2 Appropriering av feminism	32
4.3 Etnisk othering	39
4.4 Användandet av imaginaries	48
4.5 Slutsatser och vidare forskning	60
Litteraturlista	63

1. Inledning

Högerpopulismens ansikte visar sig allt oftare i svensk politik. Ett parti med nazistiska rötter blir Sveriges näst största parti och rasistiska och sexistiska frågor normaliseras i den svenska debatten. Diskussioner kring saker som återvandring och indragen aborträtt är uttryck av den förändrade människosynen som framträder allt mer. För att normalisera denna typ av åtgärder måste sådana handlingar legitimeras.

I valet 2022 fick Sverigedemokraterna 21 procent av rösterna. Detta är ett parti där flera politiker uttryckt sig hatiskt mot valda folkgrupper. Björn Söder kritiserades för sitt abortmotstånd, bland annat för uttalandet om att "totalt 42 miljoner ofödda dödades i aborter"(Svensson, 2021). Andra politiker uttrycker sig rasistiskt, som SD-politikern i Täby, Mikael Bystedt: "Araber är jordens avskum", "Islam är ren ondska"(Baas, 2018). En annan SD-politiker i Åmål, Björn Halldin: "Är det inte dags att vi utrotar dom här jävla muslimerna"(Andersson & Cart-Lamy, 2022). Dessa politiker har fått avgå följande uttalandena, men trenden är tydlig. Rasism och sexism har fått en större plats i svensk politik. Diskrimineringen kan också vara mer subtil än i de uttalanden nämnda. Diskriminering och rasism kan gömma sig bakom strategier och formuleringar.

I ett Sverige som länge sett sig som ett öppet land börjar allt fler rösta högerpopulistiskt. Åsikter som dessa uppstår inte ur ett vakuum. Det finns en drivande kraft som legitimerar dessa åsikter, och alltmer normaliserar sådana åsikter i den svenska politiken. Denna uppsats ämnar att undersöka om dessa förändringar kan vara på grund av användandet av imaginaries i den svenska politiken. Imaginaries är idéer som formar ett samhälle. Inte nödvändigtvis sanna idéer, men vilka ändå orsakar reella genomslag(Taylor, 2004). Vad jag vill undersöka i denna uppsats är vilka imaginaries som finns i politiken och hur de legitimerar rasistiska och sexistiska handlingar. Jag vill även gå närmare in på hur feministiska idéer approprieras i svensk högerpolitik. Vidare tänker jag även undersöka othering, alltså hur man demoniserar den andre i antagoniserande syfte.

1.1 Problemformulering

Myter och imaginaries kan handla om vad som helst, men i högerpopulistiska sammanhang tenderar de att följa ett visst tema. Ett tema är imaginarien om Sverige, vilken ofta tar form i tal om "folkhemmet", en idealiserad bild av vad Sverige var som kontrasteras med en dystopisk bild av vad Sverige kan bli. Den idealiserade bilden av Sverige flankas ofta av en homogen bild av vad svenskar är, där den dystopiska bilden av Sverige blir den med invandrare. Den konstruerade imaginarien om Sverige verkar ha förstörts av invandrare i dessa diskurser, vilket gör att denna imaginary hjälper legitimera invandrarfientlig politik.

Imaginarien om Sverige och folkhemmet demoniserar invandrare indirekt, dock finns det mer direkta metoder. En metod är appropriering av feminism. Denna appropriering sker när ett parti förespråkar traditionella könsroller samtidigt värnar för feministiska frågor när det gäller utländska, ofta muslimska, kvinnor (Agius, 2020:437). Approprieringen insinuerar att kvinnofientliga attityder enbart existerar bland utländska män och ignoreras hos svenskar i syfte att demonisera den andre. Sker detta i svensk politik är det ännu ett sätt att legitimera invandrarfientlig politik samtidigt som man förespråkar anti-feministisk politik för svenska kvinnor.

Chantal Mouffes (2008) skriver om antagonism och menar att detta måste finnas i ett politisk klimat. Om höger och vänsterblocken börjar likna varandra allt mer skapas antagonism på andra sätt. Därigenom kan högerpopulism få fart eftersom det skapar antagonism på andra premisser än vänster och höger. Denna antagonism kan ske på etniska grunder, ett skapande av "vi", de etniskt svenska, och "de", invandrare. De etniskt svenska kan kopplas ihop med det goda och trygga, medan invandrare kopplas ihop med farligt och kriminellt. Denna antagonism skapas avsiktligt för att demonisera den andre.

Imaginarien om Sverige som ett homogent folk och en förskönande bild av det dåtida används för att demonisera den andre, alltså invandrare. Kan man måla upp denna bild kan man också legitimera diskriminerande politik. Blir detta normaliserat i Sverige kan det leda till rasistisk och sexistisk politik. Dessa imaginaries behöver inte ha någon förankring i verkligheten men målar fortfarande upp vissa grupper som fiender. Icke-vita svenskar och

feminister anses vara ett hot mot "folkhemmet" om målas upp som det ideala. Därmed kan man legitimera handlingar som hämmar icke-vitas och kvinnors rättigheter, exempelvis återvandring eller indragen aborträtt. Detta är handlingar som är direkt skadliga. Handlingar bör inte legitimeras på falska premisser, än värre skulle det vara rasistiska eller sexistiska sådana. Därför är det viktigt att undersöka dessa imaginaries, hur de är uppbyggda och hur de används.

1.2 Syfte och frågeställningar

Att basera konkreta politiska handlingar på felaktiga föreställningar av Sverige är problematiskt. Att legitimera sexism och rasism är ett steg bakåt för demokratin i Sverige. Syftet med denna uppsatsen är att exponera användandet av imaginaries, othering och appropriering av feminism i svensk debatt för att belysa att vissa åtgärder legitimeras på falska grunder. Uppsatsen applicerar Laclau och Mouffes diskursteori som i korta drag innebär analys av så kallade nodalpunkter vilket jag kommer förklara vidare i min metoddel.

Forskningsfrågor:

Hur approprierar SD, KD och M feminism för att demonisera vissa folkgrupper?

Hur målar SD, KD och M upp vissa folkgrupper som "fienden" på etniska grunder?

Hur använder SD, KD och M sig av imaginaries för att legitimera rasistisk och sexistisk politik?

Den tredje frågan nämner "rasistiska och sexistiska handlingar". Min definition av sexism är i enlighet med Glick och Fiskes (1996) definition vilken jag kommer förklara i följande kapitel. Med rasistiska handlingar menar jag antagandet att en viss folkgrupp står över en annan. Andra folkgrupper innebär de som inte ryms i definitionen av det svenska "vi" som jag kommer förklara senare i uppsatsen.

2. Teoretiskt ramverk

I denna delen kommer jag först göra en introduktion till högerpopulism, i världen och i Sverige. Jag kommer sedan definiera högerpopulism och framställa karaktärsdrag som är utmärkande för sådan politik. Vidare kommer jag diskutera teorier och begrepp som har anknytning till denna uppsats.

2.1 Tidigare forskning och mitt bidrag

Ruth Wodaks bok "The Politics of Fear" (2015) beskriver högerpopulismens framfart i Europa sedan 90-talet och hur deras diskurs ser ut. I boken beskriver hon högerpopulistisk diskurs med flera exempel från verkliga politiker, och visar hur de exempelvis använder sig av othoring, förnekelse och antiintellektualism. Någon annan som har skrivit om högerpopulism är Chantal Mouffe (2008) med sin bok "Om det politiska". Istället för att beskriva högerpopulismen ämnar Mouffe sig med att förklara dess uppkomst. Hon menar att antagonism är naturligt förekommande i politiken, och måste få en legitim plats. Tendensen i västerländsk politik är istället att etablerade politiska partier går mer mot centern, och höger/vänster-uppdelningen blir allt mer vag. Eftersom det enligt Mouffe alltid måste finnas ett "vi mot de" i politiken så uppstår nya fördelningar. Högerpopulismen ger folk möjlighet att antagonisera sig. Att det är högerpopulismen folk söker sig till är helt enkelt på grund av att det tycks vara det enda alternativet.

Birgit Sauer (2020) skriver om högerpopulismens framfart i Europa och nämner Sverigedemokraterna som svenskt exempel. Hon menar att högerpopulismen är könad politik och skapar maskulinistisk identitetspolitik. Männen har tappat sin roll som "breadwinner", den som tar hand om sin familj och har blivit "failed patriarchs". De har tappat sin identitet och kan därmed inte inneha den roll de föreställer sig en man bör ha och misslyckas därmed med att vara man, patriarken. Catarina Kinnvall (2018) är inne på samma spår. Även hon tar upp

Sverigedemokraterna som en del av den högnationalistiska vågen i Europa tillsammans med UKIP och även Donald Trump i USA. Hon tar även upp identitet och talar om ontologisk osäkerhet vilket innebär att den bilden man har av exempelvis sin nation undermineras av andra idéer. Anledningen till att högerpopulismen ökar i Europa menar hon är på grund av partiernas förmåga att skapa en identitet de menar att man borde skydda, vilket därmed skapar ontologisk säkerhet.

Charles Taylor beskriver imaginaries i sin bok "Modern Social Imaginaries" (2004). Han menar att imaginaries förklarar, "make sense of"(2) det moderna samhället och legitimerar dess praktiker. En social imaginary är enligt honom hur folk föreställer sin verklighet, vad de förväntar sig av sina medmänniskor, och vilka normativa uppfattningar som ligger bakom dessa förväntningar(23). Kinnvall (2018) har skrivit om hur Sverigedemokraterna använder imaginaries om folkhemmet för att måla upp en nostalgisk bild av Sverige som "invandrarna" förstört. Även Agius et al. (2015) skriver om hur högerpopulister försöker måla upp en bild av dåtiden som mer stabil, men tar även upp att inte bara invandrare målas upp som fienden, utan även kvinnor.

Tidigare forskning verkar fokusera på vedertaget populistiska partier som SD, UKIP och Trump. Strategier som nationalistiska imaginaires och etnisk othering kan förekomma i andra partier, exempelvis andra partier på högerkanten. Sverigedemokraterna behöver inte vara de enda brukarna av högerpopulistiska strategier svensk politik varför jag vill undersöka fler partier än just Sverigedemokraterna för att se om sådan retorik kan hittas på andra håll.

2.2 Högerpopulism i världen och dess kännetecken

Sverigedemokraterna är numer Sveriges andra största parti och deras högerpopulistiska diskurs har tidigare studerats. Agius et al. (2020) skriver att de först tilltalade män med låg utbildningsgrad, men att på senare tid snarare fångar röster kring narrativ om immigration och antifeminism samt om utanförskap från "the larger society", alltså en känsla av alienation gentemot de styrande. Det är inte längre enbart marginaliserade män som röstar på Sverigedemokraterna(Agius, 2020). Sverigedemokraterna har skapat ontologisk osäkerhet, dels

genom användandet av imaginaries, vilket lockar väljare. Kinnvall (2018) tolkar ett citat Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson gav Sydsvenskan där Åkesson framför budskapet om att återställa "folkhemmet" som enligt honom tidigare generationer byggt. Detta menar Kinnvall är ett exempel på "post-truth", argument som tilltalar emotionella röster snarare än objektiva fakta. Detta skapar en osäkerhet då dagens Sverige inte verkar stämma överens över Sverige som var, varför Sverigedemokraterna skapar ontologisk osäkerhet.

Post-truth argument kopplas ofta till Brexit och USA:s före detta president Donald Trump. Huruvida man kan kalla något för objektiva fakta, och vad det skulle innebära, är Brexit och Trump bra exempel på användandet av enkla lösningar på komplexa problem, högerpopulism och hot mot demokratiska värden(Kinnvall, 2018:524). Trump använde sig exempelvis av aggressiv retorik gentemot Mexikaner och kallade dem våldtäktsmän och använde sig av imaginaries gällande dåtiden med sin slogan "Make America Great Again"(Agius et al., 2020:438). Brexit är exempel på en konstruerad kris som sades kunna lösas genom att lämna EU, Krzyżanowski (2020) menar att retoriken kring Brexit framställde det som att en utopis skulle nås genom denna åtgärd. Dessa utopier är ofta ideologiskt framställda, och kriserna de ska lösa konstruerade för att legitimisera särskilda gärningar(2020:506). Både Brexit och Trumps politiska framgångar är exempel på hur imaginaries kan få genomslag i konkreta politiska handlingar.

De imaginaries jag ämnar mig att undersöka är högerpopulistiska sådana, varför man behöver lära sig känna igen högerpopulistisk politik. Vanligt förekommande ideologier inom högerpopulistisk politik är nativism och chauvinism, där nativism innebär främjande av de "infödda" medborgarna gentemot invandrare, en rasifierad förståelse av nationen och folket, och chauvinism innebär en extrem patriotism(Wodak, 2015:37). Nativism innebär att icke-inhemska element, såsom personer och idéer, är fundamentalt skadliga för nationen(Agius et al., 2020:434). Frågan är dock vad "inhemsk" innebär. Vad är nationen? Wodak beskriver nationer som diskursivt konstruerade, "imagined communities", som skapas med hjälp av djuprotade känslor av tillhörighet (2015:77). Känslan av tillhörighet och enighet för ett nation kan internaliseras med hjälp av socialisering, alltså genom saker som media, utbildning och sporter, och den gemensamma uppfattningen av vad en nation är kan formas till en homogen kultur som sträcker sig över dåtid, nutid och framtid (2015:77). Denna tillhörigheten bygger på

känslor och kan forma attityder inte bara om sin egen nation men också om andra, alltså bygga ett "vi mot de". Den nativistiska nationalismen innebär att utomstående, i högerpopulistiska sammanhang ofta invandrare, kan skada något man anser vilja skydda, alltså den homogena staten. Den homogena nationen är emellertid en myt, och att invandrare skulle skada nationen är exempel på "othering", skapandet av syndabockar, och både den homogena staten och de antagonistiska invandrarna är socialt konstruerade(2015:32:4).

Wodak framhäver nio strategier hon har observerat hos högerpopulistiska partier i Europa(2015:21:22).

1. Högerpopulistiska partier är baserade på en specifik uppfattning om vad folket är, en exkluderande, icke-komplex uppfattning baserade på nativistisk ideologi. Detta föder ett "vi mot de" och partierna framhäver sig själva som "saviours of the Occident"(sic)(frälsarna av Occidenten).
2. Högerpopulismen verkar relatera till flera olika ideologier.
3. Högerpopulismen står utanför den vanligt förekommande höger/vänster uppdelningen i politiken och skapar nya uppdelningar. Dessa brukar istället handla om rädsla för globalisering eller om nationalismens uppgång.
4. Högerpopulismen drar mycket nytta av deras presentation, både i sociala medier där de ofta syns på exempelvis Twitter och Facebook, men också deras politikers utséende. Högerpopulistiska politiker har ofta städade utseenden.
5. Dagens politik är alltmer personfixerad vilket föder många karismatiska ledare. Högerpopulistiska partier är ofta hierarkiska med en stark och vanligtvis manlig ledare.
6. Högerpopulistiska partiers presentation brukar tekniker ofta använda i kändiskulturen. Man framställer sig som en rik, snygg, kändis; nästan en robin hood figur som ska rädda det vanliga folket. Denna bild är anpassningsbar till sammanhanget och ledarna kan ofta plocka fram en mjukare framtoning beroende på vem som står i publiken.
7. Högerpopulismen korrelerar vanligtvis med antiintellektualism, där man framhäver sunt förnuft och traditionella värderingar över etablerad forskning.

8. Högerpopulismen har ofta motsägande feministiska värderingar, där traditionella könsroller ofta främjas gentemot vita kvinnor, medan feminism används som ett vapen för att komma åt muslimer.
9. Populistisk retorik förändras huruvida de sitter i regeringen eller i oppositionen. Wodak har observerat att högerpopulistiska partier sällan bibehåller sitt stöd när de hamnar i regeringar eftersom de ofta saknar nödvändiga kunskaper för att styra.

Punkt två anspelar på det faktum att högerpopulism vanligtvis faller utanför ramarna för höger/vänster-uppdelningen politik vanligtvis innebär, utan de skapar nya uppdelningar. För min forskning kommer mycket av uppdelningarna handla om annat än höger/vänster, exempelvis svenskar/invandrare, "sverigevänner"/feminister. Detta är en viktig särskiljning av högerpopulism gentemot traditionell politik, och stämmer väl in på Chantal Mouffes teorier om det politiska.

Mouffe menar att partier som differentierar sig mot det etablerade får fler röster eftersom det tillåter folket att antagonisera sig vilket enligt Mouffe är naturligt förekommande hos människor. Politik måste väcka "passionerna"(sic) i folket, vilket hon skriver är källan till kollektiva identifikationsformer(31). Antagonism är vad som driver folket i politiken, och om vänster/höger differentieringen minskar blir politik allt mindre lockande. Högerpopulism blir en möjlighet att väcka denna antagonism och passion som de etablerade politikerna misslyckas med. Sättet etablerade partier har reagerat på högerpopulism har enligt Mouffe gynnat populismen. Man avfärdar det som "extremhögern" och har inte gjort det till en legitim form av politik vilket enbart har ökat differentieringen och högerpopulismens retorik och "vi mot etablissemangent"(70). Man moraliserar även politiken och bygger bilden av "de goda demokratierna mot extremhögern", som än en gång driver en "vi mot de" politik som gynnar högerpopulismen(74). Det enda sättet att antagonisera sig, som enligt Mouffe finns naturligt inom politiken, blir alltså att gå emot det så kallade etablissemangent och alltså vända sig till högerpopulismen.

Den antagonismen jag tänker studera är inte "vi mot etablissemangent" utan "vi svenskar mot icke-svenskar". Själva skapandet av denna kollektiva identifikationsform är intressant och kan ske genom imaginaries och othering. Detta går in på samtliga av mina forskningsfrågor,

men främst den tredje, huruvida SD, KD och M målar upp olika folkgrupper som fienden på etniska grunder. Att måla upp som fienden är en del av att antagonisera.

2.3 Othering, ontologisk osäkerhet och imaginaries

Högerpopulister har ofta ett enkelt svar på svåra frågor, exempelvis “den ansvarslösa invandringen”. Man skapar syndabockar, de som förstört nationen. Detta kallas även othering, att måla en simpelt inringad stereotyp av en viss grupp som fienden. Vanliga exempel är invandrar mannen eller den beslöjade muslimska kvinnan. De är främlingar, definierade av deras ras eller andra karaktärsdrag, och framställs som farliga (Wodak, 2015:4). I Europeisk populistisk diskurs är det inte bara invandrarna som är fienden, men även eliten som släppt in dem (2015:4). Andra fiender kan alltså vara karriärskvinnor, vänstern, EU och även kapitalister (2015:4). I svenska sammanhang kan man höra ordet “etablissemangen”. Jag tänker fokusera på othering av “invandrare” och hur dessa kan framställas som fienden i politiskt syfte.

Ett annat kännetecken för högerpopulism är att det anspelar på rädsla. Inte som rädslan för att bli rånad, den rädslan känner alla, men rädsla som ett ramverk för skapandet av identiteter (Wodak 2015:5). Kinnvall (2018) menar att förändringar och hot mot sin identitet och ens nations identitet leder till ontologisk osäkerhet (2018:525). Om Sveriges identitet är att vara ett tryggt och öppet land skadar nyheter om brottslighet, arbetslöshet och migrationskrisen denna bilden. Högerpopulistiska partier kan utnyttja vissa känslor för att framföra sina budskap, såsom att ökad arbetslöshet är på grund av att invandrare tar dina jobb (2018:526). Rädslan för att bli utan inkomst blir till rädsla för invandrare. Många faktorer kan skapa ontologisk osäkerhet, som sagt ökad arbetslöshet, men också demonterad välfärd, migration, brottslighet och förändrade könsroller (Kinnvall, 2018:527). Detta är saker som ifrågasätter ett folks syn på sin nation och dem själva.

Kinnvall skriver också att man genom diskurs kan naturalisera rädsla, hon kallar det postkolonial rädsla, genom att skapa myter. Dessa myter kan handla om nationen, vem som är folket och vem som är främlingen, och skapar grunden för vad Kinnvall kallar ontological insecurities (ontologisk osäkerhet) (2018:523). Ontologisk osäkerhet sker när något ifrågasätter

ens syn på sin nation och sig själv. Wodak (2015:77) ser nationer som diskursivt skapade, hon kallar det "imagined communities", vilka ger en stark känsla av att tillhöra, vilket kan förklara varför vissa anser sig vilja "dö för sitt land"(sic). Kärlek för sitt land är ett maskulint narrativ, vilket kan förklara varför vita män är överrepresenterade bland stöd åt högerpopulistiska partier(Kinnvall, 2018:535). 25% av männen röstade Sverigedemokraterna i valet 2022, jämfört med 16 procent av kvinnorna(SVT, 2022). Å andra sidan röstade fler kvinnor på Kristdemokraterna än män, 6 respektive 5 procent. Kristdemokraterna är ett parti som likt Sverigedemokraterna erbjuder vad Mouffe skulle kalla "kollektiva identifikationsformer" och "vi mot etablissemangen"(200:72). Enligt Mouffes teorier är det inte nödvändigt rasism och sexism som lockar, utan själva antagonismen i sig. Då skulle alltså anledningen till att framförallt män lockas till dessa partier grunda sig i att det alternativ som uppstått (SD) av händelse har haft maskulina narrativ, och sökt väljare i denna målgrupp. Även Kristdemokraterna använder sig av ontologisk osäkerhet, exempelvis om hot mot kärnfamiljen (Janzon, 2018).

Det är sant att könsrollerna har förändrats det senaste. Patriarkatet nedmontering har lett till osäkerhet hos vissa män(Wodak, 2015:153). Vad är männens nya roll? Birgit Sauer (2020) beskriver detta som "masculinist identity politics". Osäkerheten här handlar om att förlora de traditionella könsrollerna och därmed de antagandet att män står över kvinnor, maskulina maktpositioner(33). Högerpopulister anspelar som sagt på känslor och Sauer menar att de transformerar rädsla till ilska, och legitimerar män att vara arga. Arg på eliter, feminister och invandrare, det är deras fel att de blivit av med makt och säkerhet. Maskulinistisk identitetspolitik förutsätter att män står över kvinnor, och nativistisk identitetspolitik förutsätter att de "infödda" bör prioriteras över invandrare, varför dessa är sexistiska och rasistiska.

Agius et al. (2020) beskriver "masculinist logic" som ett maskulint antagande att män bör privilegieras över kvinnor. Detta berör vad hon kallar "gendered nationalism", där nationalismen är könad på grund av antaganden som att män bör stå över kvinnor, och "naturalization of domination", att det finns ett vi mot dem(Agius et al., 2020:439). Har man denna grundläggande syn på nationen blir feministiska idéer ett direkt hot mot den ordning man antar att ens nation bör följa. Agius et al. skriver även om "the burden of representation",

hur kvinnan inom nationalistiska idéer representerar nationen och därför vill nationalisterna kontrollera kvinnans kropp så att den överensstämmer med deras idéer. För att motsätta ontologisk osäkerhet får man inte gå emot den syn man skapat av sin nation, varför frigjorda kvinnor utgör ett hot.

2.4 Högerpopulistiska imaginaries

Handlingar och diskurser behöver legitimeras, och högerpopulistiska handlingar legitimeras ofta med hjälp av moraliska ställningstaganden och historiska narrativ som ska statuera exempel vilket hjälper att legitimera "othering", alltså användandet av exempelvis invandrare som syndabockar (Wodak, 2015:6). De historiska, ofta fritt formulerade, narrativen kan även kallas myter, som vi nämnt ovan. Myterna kan ta form av narrativ om ett påhittat förflutet som präglades av trygghet och harmoni (Kinnvall, 2018:524). Allt detta faller även under begreppet "imaginary".

En imaginary är enligt Charles Taylor (2004) ett folks föreställning om samhället, en föreställning vilken inte alltid behöver vara förankrad i verkligheten. Dessa imaginaries är därför inte beskrivna med teoretiska termer utan tar form av myter och legender (Taylor, 2004:23). Likväl menar Taylor behöver inte myt och verklighet anses fullt separerade då många praktiker legitimeras med hjälp av etablerade idéer, normer och satta lagar (2004:32). Man kan alltså inte avfärda en imaginary som fantasmiskt påhitt eftersom de faktiskt formar samhället, samtidigt som de kan legitimera ingripanden baserade på falska grunder. Krzyzanowski (2020) beskriver imaginaries som ideologiskt konstruerade, ofta för att måla upp en bild av samhället i "kris". Detta för att kunna legitimera åtgärder i linje med särskilda politiska motiv. Brexit kan statuera exempel på detta. Syftet med Brexit beskrivs inte som att uppnå en kollektivt bättre framtid, utan som ett vagt utopiskt mål (2020:506). De utopier som imaginaries målar fram ska alltså inte ses som drömmar utan som mål att uppnå, ofta för att undgå krisen som de själva framställt (ibid).

Krzyzanowski beskriver imaginaries om framtiden och nutiden, ett samhälle i förmodad kris som kan uppnå en utopisk framtid, men de är lika ofta föreställningar om dåtiden. Detta är

vanligt förekommande i högerpopulistiska diskurser, beskrivet av Wodak (2015) som “nostalgic imaginaries”. Här handlar imaginaries inte om att visualisera en utopisk framtid, men även en utopisk dåtid. En syn på dåtiden som trygg och enhetlig (Kinnvall, 2018:527). Man skapar en nostalgisk bild på dåtiden och folket som anses vara genetiskt bundna från en tid, plats och förfader(2018:525). Exempel på detta är Sverigedemokraternas retorik om att få tillbaka “folkhemmet”, en nostalgisk bild av vad Sverige var då. Meningen med att bygga denna utopiska dåtiden är att kunna skylla nutida samhällsproblem på det som stört sedan dess, ett “cultural loss”(Kinnvall, 2018:527). Donald Trump använder samma retorik och imaginary med sitt “Make America Great Again”, vilket framför en syn på dåtidens USA som bättre, samtidigt som hans aggressiva retorik gentemot Mexikanare anspelar på att det är dem som förstört det.

En annan imaginary handlar om kärnfamiljen, den nostalgiska synen på kvinnans roll i samhället. Som nämnt ovan ses kvinnan inom nationalistiska idéer som en symbol för nationen, en roll som anses förändras av den feministiska eliten. Kvinnan ska vara en del av kärnfamiljen, en patriarkal idé som förutsätter att kvinnan är underlägsen mannen(Agius et al., 2020:436). Högernationalistisk politik är traditionellt sett emot utvecklingen av kvinnans rättigheter, såsom aborträtten eller jämställdhetspolitik (om än modifierat för att inte tappa röster)(Sauer, 2020:26). Birgit Sauer (2020) skriver om genuspolitik i högerpopulistiska sammanhang och menar att fokuset på mer traditionella könsroller legitimerar en fundamental ojämlikhet(34). Hon menar att kön i den diskursen är en “empty signifier” vilken kan återställa gamla könsroller men också fungera anti-demokratiskt. Antidemokratiskt eftersom högerpopulistiska idéer om könsroller är fundamentalt ojämlika. Även diskursen om ett homogent folk som behöver räddas från ett “other” av en stark patriarkal ledare är antidemokratisk.

Synen på feminism förändras dock när de ställer svenska kvinnor mot utländska. Högerpopulismen approprierar feministiska idéer för att stigmatisera den Islamska tron och muslimska män, och använder jämlikhet som ett sätt att differentiera det moderna västerländska samhället mot det muslimska “other”(Agius et al., 2021:437). Detta other framställs som ett hot mot jämlikhet och välfärdsstaten, och patriarkala traditioner beskrivs istället som barbariska och omoderna(Agius et al., 2021:433)(Sauer, 2020:27). De imaginaries skapas här handlar om rädsla för västerländska feministiska kvinnorna men också kring den beslöjade kvinnan som ofta representerar det muslimska “other”. (Wodak, 2015:153).

Här kan vi återkomma till Mouffes (2008) teorier om kollektiva identifikationsformer. Dessa kan ta form från vad som helst, men i nationalistiska diskurser tar de ofta form av deras egen föreställning om “folket”(72). Det är så dessa imaginaries får sådan kraft; om det politiska förutsätter någon form av antagonism, och om ett folk mobiliseras av identifikationsformer, så lockas de till de partier som erbjuder dem denna gemenskap. Man har gett högerpopulister fria händer att måla en bild att samla folket under. Därför anser jag det viktigt att undersöka dessa imaginaries i svensk politik eftersom de mobiliserar under falska premisser.

2.5 Folkhemmet, kärnfamiljen och sexism

Begreppet “folkhemmet” blev känt under Per Albin Hansson tid som statsminister. Valet 1932 gick i ideologins tecken då Socialdemokraterna ansåg att det liberala ekonomiska systemet inte kunde hjälpa Sverige ur den dåvarande ekonomiska krisen. Socialdemokraterna vann och Hansson statsminister 1932 och reformarbetet för att skapa folkhemmet inleddes. Hansson hade använt uttrycket sedan 1928, och menade att i folkhemmet skulle staten ta hand om medborgarnas välbefinnande (Lewin, 2022). Hansson reformer fick kritik från andra partier eftersom de bland annat ansåg att de inskränkte på den personliga friheten; särskilt planhushållningspolitiken kritiserades(ibid). Ibland tillskrivs myntandet av begreppet folkhemmet till den konservative statsvetaren Rudolf Kjellén, som använde begreppet under 1910-talet. I en debattartikel av Hans Dahlvist (2002) klargör Dahlvist att Kjellén enbart använde begreppet en gång:

“Ett är säkert: endast på sin egen grund kan Sverige byggas ut till det lyckliga **folkhem**, som det är ämnadt att blifva. Endast i nationalismen finnes frälsning mot de tidens röster, som i den missförstådda internationalismens namn vilja locka **breda folklager till otrohet mot sina providentiella livsbetingelser – d. v. s. mot sin egen innersta personlighet.**”

Detta citatet är från 1912, under titeln “Nationalism och Socialism” vilken var en kritik mot socialdemokraternas dåvarande partiledare Hjalmar Branting, hans arbetarrörelse och internationalistiska politik(2002:454). Detta är enligt Dahlvist Kjelléns enda tillämpning av

begreppet, vilket var i syfte att stärka hans nationalistiska argument, och använde aldrig begreppet för att påvisa någon vision om framtiden. Hansson använde begreppet annorlunda. Dahlkvist tror att Hansson använde begreppet för första gången 1925, men det var under hans berömda tal 1928 som det vann uppmärksamhet. Bland annat sa han följande:

Där ser icke den ene ned på den andre, där försöker ingen skaffa sig fördel på andras bekostnad, den starke trycker icke ner och plundrar den svage. I det goda hemmet råder likhet, omtanke, samarbete, hjälpsamhet. Tillämpat på det stora folk- och medborgarhemmet skulle detta betyda **nedbrytandet av alla sociala och ekonomiska skrankor**, som nu skilja medborgarna i privilegierade och tillbakasatta, i härskande och beroende, i rika och fattiga, besuttne och utarmade, plundrare och utplundrade.”

Detta kan tolkas som en kritik mot det hierarkiska samhälle som Kjellén förespråkade, en kritik mot klassamhället. Kjellén använde begreppet i nationalistiskt och bevarande syfte och anknöt till det germanska ursprunget. När Dahlkvist beskriver Hansson vision skriver han istället “folk och medborgarhem”, och menade att Hansson använde begreppet ur en socialdemokratisk jämlikhetstanke i syfte att jämna ut klasskillnaderna(465).

Så vad är folkhemmet i den nutida politiska diskursen? Många partier använder begreppet, men på olika sätt. Exempelvis nämner Vänsterpartiets Nooshi Dadgostar begreppet i sitt tal i Almedalen 2022 och förknippade det med den svenska modellen, folkpension, barnomsorg och skola. Socialdemokraternas partisekreterare Lena Rådström Baastad nämner också begreppet i ett tal i Almedalen 2021 och associerar det med välfärd: “Vi har valt att bygga ett folkhem, ett välfärdsland, ett starkt samhälle”. I denna analys ska jag dock analysera partierna på högerkanten och där är Sverigedemokraterna flitiga användare av begreppet. Jimmie Åkesson har skrivit en bok “Det moderna folkhemmet” (2018) där han beskriver sina idéer om ämnet. I boken citerar Åkesson sitt första tal i Almedalen där han beskriver många av Sveriges problem, som bristande äldreomsorg och minskad trygghet. Åkesson menar att folkhemmet byggde på en inkluderande politik::

“Det här med **samhörighet** är någonting som idag oftast glöms bort i diskussioner om folkhemmet. Det är faktiskt en avgörande del av folkhemsidén och själva grunden till att det faktiskt kom att fungera i

praktiken. Samhörighet, på nationell grund. Betydelsen av **den gemensamma, nationella identiteten** som sammanhållande kraft”(2018:38-38).

Åkesson ser sitt parti som den “naturliga arvtagaren” av folkhemsbegreppet (35) och avslutar kapitlet om folkhemmet med att han är övertygad om att Per Albin Hansson hade varit Sverigedemokrat skulle han levt idag. Dessa idéer kommer diskuteras senare i uppsatsen, där “*gemensamma, nationella identiteten*” är ett ofta förekommande fras.

En familjs beskrivs som kärnfamilj om alla barnen är föräldrarnas gemensamma, enligt SCB. De skriver även att sju av tio familjer i Sverige har denna uppbyggnad (SCB, 2022). Begreppet kärnfamiljen är dock mer komplicerat än så. Alan Brown (2019) skriver om familjen och hur samma definition om familjen har funnits sedan antika Grekland, en man, en kvinna och barnet, samtidigt som det alltid har varit underförstått att kvinnans roll i denna struktur är underlägsen mannens. En annan idé som har hängt kvar sedan antiken är att mannens roll var i den offentliga sfären, medan kvinnans var i det privata(2019:49). Brown menar att könsrollerna i kärnfamiljen idag är ett arv från denna särskiljning av offentliga och privata roller, som leder till en överdrift av kvinnans biologiska särskilnad från männen som ska förklara varför hon borde ägna sig åt “kvinnliga” göromål i hemmet(2019:53). Argument som dessa rättfärdigar då männens monopol (sic) på allt utanför hemmet. SCBs definition av kärnfamiljen är inte komplett, det är enbart den statistiska definitionen. Kärnfamiljen i den politiska diskursen är snarare ett heterosexuellt par med barn där kvinnan är underlägsen mannen. Även om man anser sig använda SCB:s definition har begreppet negativa konnotationer, särskilt i vissa sammanhang.

Den vanligaste definitionen av sexism innebär fientlighet gentemot kvinnor. Enligt Glick och Fiske (1996) är denna definition inte fullständig. Enligt författarna finns det två typer av sexism vilka de kallar “fientlig” sexism och “välmenad” sexism. Fientlig sexism stämmer in med den klassiska synen på problemet - illvillig diskriminering gentemot kvinnor. Den välmenande sexismen innebär istället stereotypiska och restriktiva roller som i sig speglar positiva egenskaper men som fortfarande underbygger manlig dominans i samhället(1996:491).

2.6 Sammanfattning av teorin

I detta teorikapitel har jag ämnat att visa hur mina forskningsfrågor kopplas till högerpopulism och gett en bakgrund till högerpopulistiska strategier. Trenden högerpopulism breder ut sig över europa och världen. Wodak (2015) pekar ut strategier som är vanligt förekommande hos denna typ av politik. Dessa tendenser vill jag undersöka i svensk högerpolitik. Exempel på detta är att skapa ett "vi mot de" som jag även kopplar till othering och antagonism. Det kan förekomma många typer av othering, den typ jag är intresserad av är othering på etniska grunder.

En annan aspekt Wodak tar upp motsägande feministiska värderingar där traditionella könsroller bejakas för vita kvinnor samtidigt som det används som ett vapen för att demonisera muslimska män. Detta kallas även appropriering av feminism. Vidare beskriver Wodak "nostalgic imaginaries", "imagined communities" och att högerpopulistiska partier har en specifik nativistisk uppfattning av vad en nations folk är. Det finns många typer av imaginaries de imaginaries som associeras med högerpopulism är de om nationens identitet(Kinnvall, 2018).

Andra begrepp relevanta för min analys såsom folkhemmet, kärnfamiljen och sexism har förklarats. Folkhemmet och kärnfamiljen används i de texterna jag analyserat varför jag anser det viktigt att kontextualisera termerna för att understödja mina argument. Jag har även förklarat min definition av sexism vilken utgår från Glick och Fiskes teori om fientlig och välmenande sexism.

3. Metod

I detta avsnitt kommer min metod förklaras. Denna uppsatsen kommer använda Laclau och Mouffes diskursanalytiska metod. Metoden innefattar lingvistik men även teman som hegemoni och antagonism. Min poststrukturalistiska utgångspunkt kommer diskuteras samt min ontologiska och epistemologiska antaganden. Till sist kommer mitt urval och tillvägagångssätt att förklaras, samt etiska antaganden och uppsatsens generaliserbarhet.

3.1 Poststrukturalism

Laclau och Mouffes teorier om diskurs grundar sig i poststrukturalismen. Poststrukturalismen i sig har ingen specifik entydig riktning utan det finns flera teoretiska ståndpunkter kring det. Generellt sett utgår poststrukturalister från att det är språket som bygger sociala betydelser(Baxter, 2003:6). I språket definieras och ifrågasätts social organisering och dess politiska konsekvenser, och i språket konstrueras även vår subjektivitet, alltså vår självuppfattning och identitet(Weedon, 1987:21). Allt detta är alltså socialt konstruerat genom språk och diskursiva praktiker. För poststrukturalister är subjektiviteten dessutom aldrig fixerad, och är en plats där konflikt uppstår(ibid). Betydelser är ju subjektiva och inte fixerade, därför kan konflikt uppstå kring dessa betydelser.

Sociala strukturer kan organiseras genom lagar och institutioner, samtidigt som dess struktur ges av ett *diskursivt fält*, ett begrepp producerat av Michel Foucault(1987:35). Dessa fält, som står i konflikt med varandra, ger en individ sin subjektivitet. Vissa diskurser ses som status quo, vissa utmanar istället etablerade praktiker och blir ofta avfärdade av de mer hegemoniska systemen(ibid).I Laclau och Mouffes teori är det diskurs som konstruerar det sociala. Eftersom de också menar att språk är fundamentalt instabilt, kan betydelser av termer aldrig blir permanent fastställda(Jørgensen & Phillips, 2002:6).

Ontologin i poststrukturalism är alltså länkad till förståelsen att språk är grund för vad saker och tings betydelse och identitet. Lene Hansen (2006) beskriver poststrukturalistiska ontologin i sin bok *Security as practice*. Eftersom allt är skapat i ett politiskt och socialt fält finns det inte äkta sanning för vad saker är. Språk är socialt skapat, inte av en enskild person utan av ett nät av kollektiva koder vilken den enskilda personen måste anamma för att få sig förstådd (Hansen, 2006). Man vet att ordet "stol" refererar till objektet stol eftersom vi har lärt oss det genom sociala sammanhang, i detta fallet ett svenskt socialt sammanhang. Hansen skriver också om språkets politiska natur eftersom språk är en plats för skapandet och exkludandet av subjektiviteter och identiteter. Hansens exempel på detta är synen på kvinnors politiska identitet på 1800-talet, då de sågs som oförmögna till komplexa politiska tankegångar, samtidigt som de också sågs som moderliga och omvårdande. Denna syn förstärkte lingvistiska praktiker där männen sågs som motsatsen, politiskt kompetenta och bättre lämpade, men synen implementerades även politisk och ekonomiskt där kvinnor hindrades från att få politiska, ekonomiska och kulturella rättigheter(2006:19).

Hansen förklarar hur språk och betydelse får man genom att differentiera något från det andra, exempelvis bygger man upp sin egen nationella identitet samtidigt som man definierar vad det inte är. Kvinnor är moderliga gentemot män som är rationella, svenskar är snälla gentemot invandrare som är farliga. Man definierar begrepp genom att länka olika betydelser med varandra men, som sagt, förblir ju betydelser och identiteter aldrig fixerade. I och med detta är det viktigt att se på hur diskurser är politiskt skapade för att upprätthålla identiteter. Skapandet av identitet kan man se som en politisk praktik, vilket sedan kan resultera i policy(2006:21). Hansen menar alltså att identitet och policy är ontologiskt sammankopplade eftersom identiteten kommer från diskursiva antaganden av policy. Man kan säga att identiteter kan framhävas som anledningen till en viss policy, samtidigt som identiteten förstärks av sagda policy.

Om ontologin är att det inte finns någon äkta sanning och att språk , och därmed identitet och policy, är socialt skapat, hur ser då epistemologin ut i poststrukturell diskursanalys? Även detta tar Hansen (2006) upp i sin bok där hon skriver att den epistemologiska konsekvensen av den ontologiska utgångspunkten i diskursanalys är att den

diskursiva konstruktionen av identitet både består och är en produkt av policy(23). Det praktiska epistemologiska fokuset blir då på hur identiteter och policies formuleras(ibid).

3.2 Laclau och Mouffe

Laclau och Mouffes teorier om diskurs beskrivs av Jacob Torfing (1999) i hans bok *New theories of discourse: Laclau, Mouffe and Žižek*. Som nämnt är betydelsen kring en viss term aldrig fullkomligt fixerad, man kan säga att den är konstant under förhandling. En grund i Laclau och Mouffes teori är att det inte finns något "ultimat center", ingen absolut grund man bygger sin struktur på, vilket också gör att det inte finns något slut. Struktur kan finnas i en slumpmässig och tillfällig ordning byggda på center som ömsesidigt ersätter varandra(Torfing, 1999:86). De tecken inom en diskurs som utsätts för kamp om betydelse kallas *element*. Eftersom de är utsatta för denna kamp förblir dessa tecken mångtydiga(Bergström & Ekström, 2018:261).

Betydelse (meaning) kan aldrig fixeras helt, men det kan delvis fixeras. Diskursen består av delvis fixering av betydelse inom ett visst område. Fixering av vissa termer (signs) sker kring så kallade *nodalpunkter* (nodal points)(Jørgensen & Phillips, 2002:26). Dessa termer fixeras och får sin betydelse i förhållande till nodalpunkterna. Nodalpunkterna ger en viss diskurs sin identitet genom att skapa en nät av definitiva betydelser, ger en diskurs sin struktur, enar den(Torfing, 1999:98).

Dessa termer som fixeras kring nodalpunkterna kallas *flytande signifikanter* (floating signifiers), vilka är element som är särskilt omstridda. Nodalpunkter är också floating signifiers, men de har redan fått en fixerad betydelse i en viss diskurs, medan floating signifiers identitet varierar mellan diskurser(Jørgensen & Phillips, 2002:28). Žižek (1989) illustrerar detta med ett exempel om floating signifiers kring begreppet kommunism. Han menar att "klasskamp" är ett begrepp var betydelse är fixerat gentemot andra begrepp i samma diskurs, exempelvis demokrati innebär "äkt demokrati" istället för exempelvis "lagligt utnyttjande", och feminism innebär utnyttjande av kvinnor som resultat av det klassbaserade arbetslivet(Žižek, 1989:88). I detta exempel är alltså demokrati och feminism flytande signifikanter som får en viss betydelse relativt

till ordet klasskamp, medan begreppen kan få annan betydelse i andra diskurser. Begreppet feminism har exempelvis en annorlunda betydelse i högerpopulistisk diskurs.

3.3 Social antagonism, hegemoni och gendered silence

I Laclau och Mouffes teorier har social antagonism med ens identitet att göra. Identiteter behöver inte nödvändigtvis skapa konflikt, men om vissa exkluderar varandra och kräver olika saker kan det skapa social antagonism (Jørgensen & Phillips, 2002:47). Här innebär antagonism motsättningar gällande meningsskapande inom diskursen. En diskurs motsätter en annan diskurs och hotar att bryta upp betydelsen inom den, och belyser skörheten i ens identitet (48). En högerpopulistisk diskurs skulle exempelvis kunna vilja att "feminism" ska vara ett negativt betingat ord, eftersom de ofta förespråkar traditionella kvinnoroller. Möter de en annan diskurs där feminism är något gott underminerar existensen av deras diskursiva fält. Antagonismen finns alltså där två diskurser krockar. Termen hegemoni i detta sammanhang handlar om olika diskurser där element har fått fixerad betydelse (48). Mellan dessa diskurser finns antagonism, där en diskurs "vinner" och förändrar elementens betydelse. Den diskurs som har den ledande om mest allmänt vedertagna betydelsen av element är hegemonisk.

Jørgensen och Phillips (2002) beskriver hur man kan använda dessa begrepp i en analys av konkret empiri. Man kan använda nyckelsignifikanterna (key signifiers) vilka är: nodalpunkter (organiserar diskurser), master signifikanter (organiserar identitet) och myter (organiserar sociala sammanhang). Dessa nyckelsignifikanterna talar om för oss hur diskurser, identitet och sociala sammanhang är diskursivt organiserade (50). Dessutom är nyckelsignifikanterna tomma tecken, de har alltså ingen nästan betydelse skulle de stå för sig själva, utan får sin betydelse i kombination med andra tecken. Jørgensen och Phillips exempel på detta är nodalpunkten "liberal demokrati" som får sin betydelse intill begrepp som "fria val" och "yttrandefrihet" (ibid). Följer man dessa kedjor av betydelse (chains of meaning) kan man identifiera diskurser, identiteter och sociala sammanhang.

För att undersöka individuella och kollektiva identiteter kan man följa ekvivalenskedjor. Här använder Jørgensen och Phillips begreppet "västvärlden" som exempel, och menar att det

begreppet anknyter vad som är en geografisk plats i världen till begrepp som "civilisation" och "liberala demokratiska institutioner"(ibid). Här kan man se hur diskurser, identiteter och sociala sammanhang konstrueras relationellt, den civiliserade västvärlden i kontrast till resten av världen, som då konstrueras som "barbarisk". Detta är ett sätt att skapa "vi mot de". I min diskursanalys tänker jag finna dessa nyckelsignifikanterna(nodalpunkter, flytande signifikanter och myter), och följa ekvivalenskedjorna för att se hur högerpopulistisk diskurs skapar sina imaginaries. Imaginaries i sin tur skapas genom exempelvis othering och myter, vilket denna metoden kan hjälpa mig hitta och förstå.

Jørgensen och Phillips illustrerar hur man kan använda Laclau och Mouffes metoder. Det finns de som anser att västvärlden är barbarisk, myten om västvärlden är alltså ifrågasatt, diskurser tävlar som sagt om hegemoni. Här blir begreppet "västvärlden" en flytande signifikant vars betydelse står i konflikt mellan olika diskurser(51). Styr man betydelsen över begreppet "västvärlden" styr man diskursen. Att ha hegemoni över tolkning ger en stor makt. Högerpopulister skulle kunna vinna över att få ordet "feminism" negativt betingat eftersom det inte stämmer överens med deras politik(förutom när de approprierar det för egen vinning). Begrepp som hegemoni och antagonism är därför också viktiga för min studie.

För att analysera texter med en feministisk synvinkel är gendered silence en viktig teori. Annika Kronsell (2006) skriver om den hegemoniska maskuliniteten i texter, hur man ser det manliga som standarden. Om en text inte nämner det kvinnliga innebär det att man talar om manliga erfarenheter eftersom män är normen. Vidare skriver hon att i det svenska sammanhanget innebär standarden dessutom vita, heterosexuella män. Gendered silence kan också handla om vad som är outtalat i procedurer istället för i ord, något man hittar mellan raderna som exkluderar det kvinnliga perspektivet. Män kan inte heller ses som en politisk kategori såsom kvinnor kan eftersom det skulle frångå män som det normala(2006:111).

3.4 Urval och tidsbegränsning

När man utför en diskursanalys är valet av texter essentiellt. Lene Hansen (2006) nämner två principer när man väljer empiri för diskursanalysen. För det första bör texten ha producerats

under relevant tid för studien. Vill jag studera nutida politik bör mina texter därmed vara relativt nyproducerade. Och för det andra bör det vara texter som ofta citeras och används för skapandet av identiteter(2006:82). De behöver alltså synas i debatten. De partier jag tänker undersöka är de partierna i Sveriges riksdag som befinner sig längst ute på högerskalan, alltså Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. I min forskning vill jag inte göra några starka ställningstaganden till huruvida ett parti är högerpopulistiskt eller inte. Ett parti kan vara enbart höger men ändå använda sig av högerpopulistisk retorik. Jag kommer undersöka dessa partier för att besvara mina forskningsfrågor vilka grundar sig i högerpopulism, oavsett om dessa partier vanligtvis definieras som högerpopulistisk eller inte.

Jag tänker läsa deras principprogram (Moderaterna kallar det idéprogram) eftersom programmen presenterar partiernas generella förhållningssätt och politik och når ut till en bred publik. Moderaternas idéprogram är från 2020, Sverigedemokraternas principprogram från 2019 och Kristdemokraternas principprogram från 2015. Både Sverigedemokraternas och Moderaternas program är relativt nya jämfört med Kristdemokraternas från 2015. Trots det var innehållet i KD:s program relevant för min studie och jag finner inga problem med att använda materialet.

Jag tänker även analysera ett tal i Almedalen från varje partiledare. Talen i Almedalen är menade för en bred publik och riktas mot det svenska folket. De är också frekvent analyserade och syns i debatten varför jag anser dem intressanta för min studie. Jag valde talet av Ulf Kristersson från 2021, Ebba Busch från 2022 och Jimmie Åkesson från 2021. Talen valdes utefter att de hade relevant innehåll för min analys samt att de var nya och reflekterar det pågående klimatet så bra som möjligt. Samtliga texter anser jag uppfylla Hansens två principer om att ligga nära i tiden (med eventuellt undantag för KD:s principprogram) och om att synas i debatten.

Utöver Hansens principer behövde de även vara relevanta för just min studie. Princip och idéprogrammen togs som de var, medan talen i Almedale valdes ut efter om jag kunde urskilja antingen en:

1. Imaginary om dåtidens Sverige som utopiskt baserat på etniska skäl.

2. Othering eller antagonism mot invandrare, ett skapande av "vi mot de" på etniska grunder.
3. Appropriering av feminism, lyfta feministiska problem enbart i syfte att demonisera invandrare.

Enligt Hansens andra punkt bör de texterna man väljer vara del av skapandet av identiteter men också vara en bas för identifieringen av den generella diskursen varför jag ansåg det lämpligt att välja ut de texter som passade den beskrivningen bäst och alltså inte välja dem utefter ett särskilt mönster. Jag ville både att de skulle vara nya, samtliga är från 20-talet, men också relevanta för den diskursanalys jag ämnar mig att utföra och vara goda exempel på formandet av identiteter.

Efter att texterna valts ut genomfördes flera läsningar. Den första såklart för att välja huruvida texten var relevant för min studie. Sedan grundliga läsningar för att hitta nodalpunkter och diskursiva fält vilket sedan hjälpte mig att identifiera imaginaries, othering och appropriering av feminism. Laclau och Mouffes diskursanalys hjälpte att hitta sådant som inte sägs rakt ut eftersom exempelvis nodalpunkter fixerar betydelser för vissa ord. Med hjälp av gendered silence kan man även analysera det som inte sägs eller skrivs. Relevanta stycken valdes ut för att påvisa mina fynd.

3.5 Etiska övervägningar

En forskningsstudie måste ha validitet. Hansen (2006) diskuterar validiteten i en poststrukturell diskursanalys. Verkligheten skapas enligt sådana studier som diskuterat ovan genom att sammanlänka eller differentiera betydelser. Gällande generaliserbarheten med denna metod är det felaktigt att anta att alla tolkningar av en text kan ses som giltiga. Poststrukturell diskursanalys undersöker diskurs med hjälp av olika tecken, konstruktioner av jaget och de andra och hur detta kan legitimera särskilda policies(2006:45). För att analysen ska ha en betydelse måste man identifiera dessa tecken och konstruktioner, och göra de rätta tolkningarna och kopplingarna mellan identitet och policy. En text kan dock tolkas på olika sätt, beroende på

ens forskningsfråga, alltså vad man vill få ut av texten. Är jag intresserad av rasistisk othering i svenska politiska sammanhang är det tecken på just det som jag kommer söka efter i en text.

Utöver detta bör även noteras min positionering till det material som undersöks. Den feministiska forskaren Donna Haraway (1988) skriver om just detta problemet och om viljan att dekonstruera fientliga påståenden från ett till synes subjektivt förhållningssätt, där hon skriver från perspektivet att en kvinna i en patriarkal värld. Ens kunskap är situationerad och ens position är begränsad, men det är vad denna typ av forskning handlar om. De strukturer man har lärt sig att se är ofta de man har växt upp med, och är också de man kan studera (1988:583). Som vit, kvinnlig student i Lund har jag blivit exponerad till ett särskilt förhållningssätt till kunskap vilket kan påverka min positionering tillsammans med det faktum att mina personliga åsikter inte överenskommer inte med de partier jag har undersökt. Trots detta är det min avsikt att undvika mina subjektiviteter och sakligt undersöka min empiri utefter den teori och metod jag använder mig av.

3.6 Sammanfattning av metod

Laclau och Mouffes diskursteori grundar sig i poststrukturalismen. Denna studie kommer alltså utgå ifrån att språket formar sociala betydelser. Studien utgår även ifrån att diskurs konstruerar identitet vilket är en produkt och beståndsdel av policy. Vidare har jag förklarat Laclau och Mouffes diskursteori med sina många begrepp. De begrepp jag kommer använda främst i min analys är nodalpunkter och ekvivalenskedjor.

Jag har även definierat begrepp som är nödvändiga för min analys: antagonism, hegemoni och gendered silence. Dessa begrepp är redskap som hjälper mig att utreda de texter jag läser. Vidare består mitt urval består av Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Moderaternas principprogram samt ett tal i almedalen från varje partiledare. Detta är material jag anser nå ut till många vilket bidrar till forandet av identiteter, samt syns de i den politiska debatten. Samtliga material ligger även nära i tiden och är därför relevanta att studeras.

4. Resultat och analys

I detta kapitel kommer jag först analysera texterna utifrån Laclau och Mouffes teorier. Därefter kommer jag analysera texterna utefter mina forskningsfrågor. Det bör noteras att samtliga idé och principprogram inte nämner någon författare varför jag kommer hänvisa till texterna som exempelvis "programmet".

4.1 Nodalpunkter och ekvivalenskedjor

Jag börjar med att analysera Sverigedemokraternas principprogram från 2019. Jag vill hitta nodalpunkter i detta program, alltså ett begrepp som ger diskursen sin identitet genom att fixera betydelser. Jag har markerat intressanta delar i texterna med fetstil. Följande stycke finns i inledningen av principprogrammet:

*Sverigedemokraterna är ett **socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn, som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiet bildades 1988 med det övergripande målet att forma en demokratisk, politisk rörelse som skulle slå vakt om den gemensamma nationella identitet som utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling(s.2).***

Sverigedemokraterna beskriver sig själva som socialkonservativa och nationalistiska. Nodalpunkten här är alltså *nationalism*, eftersom annars flyktiga begrepp som "gemensam nationell identitet" får en särskild betydelse i relation till begreppet. Säger man att man är nationalist och vill "slå vakt om den gemensamma nationella identiteten" kan man anta att den gemensamma nationella identiteten är etnisk betingad. En annan nodalpunkt är barbarisk:

Den i vissa länder utbredda seden med kvinnlig könsstympling kan anföras som ett konkret exempel på en sådan destruktiv aspekt. Vi hoppas att de länder som praktiserar denna barbariska sed väljer att avskaffa den och att man gör upp med de kvinnofientliga attityder som ligger till grund för den(s. 12).

I detta stycke antyder de att andra länder är "barbariska" vilket i en ekvivalenskedja anknyter det utländska till något ociviliserat som kontrasteras med det svenska civiliserade. Vi kommer även ihåg hur hegemoni fungerar i diskurser, har man makt över tolkningen av ett visst begrepp styr man den diskursen(Jørgensen & Phillips, 2002:51). Med hjälp av detta kan man legitimera sin politik. I Jimmie Åkessons tal i Almedalen 2021 finner vi en nyckelsignifikant, nämligen "arv". Talet börjar med ett utdrag från en dikt:

*"Jord som mig fostrat har och fädrens aska gömmer
Folk som ärvt hjältars land och deras dygder glömmar
Ur skuggan av min dal jag ägnar dig en sång
Dig söver smickrets röst – hör sanningens en gång."*

Arv är nyckelsignifikant eftersom ordet anspelar på att talet är för etniska svenskar. Som Jørgensen och Phillips skrev finns det mastersignifikanter som organiserar identitet och myter som organiserar sociala sammanhang. Denna dikt anspelar på identitet genom att skapa en myt om ett forna Sverige byggt av hjältar. Detta kan man sätta i samband med resten av talet där Jimmie Åkesson talar om hur invandrare har förstört landet:

*På den andra sidan av samma mynt, kämpar hundratusentals svenska
fattigpensionärer med att klara vardagen, allt medan miljard efter miljard satsas
på vuxna afghaner utan skyddsskäl.*

Identiteten svensk skapas, myten om det forna Sverige skapas samtidigt som invandrare demoniseras.

Kristdemokraternas partiprogram är från 2015 och i det nämns nodalpunkten “kristna värderingar” flera gånger.

Kristdemokrati är demokrati byggd på kristen människosyn och värdegrund. Med kristna värden avses de allmänt giltiga värden som inspirerats och förvaltats av den kristna traditionen. Kristdemokratien är värdeorienterad. Med detta menas en politik som har människovärdet och de etiska grundvärdena i centrum(s. 5).

Kristna värderingar blir en nodalpunkt i och med den imaginary de bygger upp kring begreppet, vilken diskuteras nedan. Kristendomen beskrivs som något absolut gott vilket innebär att det icke-kristna är ont. Detta är en ekvivalenskedja likt den Sverigedemokraterna har med sin nodalpunkt “barbariskt”. Man försöker skapa hegemoni genom att fixera goda egenskaper till kristna värderingar. Lyckas detta förknippas alltså kristendomen till något gott, medan det motsatta förknippas med det icke-kristna. Senare i kapitlet diskuterar jag hur detta skapar en imaginary. En annan nodalpunkt hittar jag i Ebba Buschs tal i Almedalen 2022, nämligen “Svenssonlivet”.

“Idag vill jag tala om Svenssonlivet. Och om en känsla som finns bland många i vårt land. En känsla av att något håller på att gå förlorat. Att det blir allt svårare att genom eget arbete skapa sig ett gott liv. Att det blir allt svårare att uppnå de där tre V:na - Villa, Volvo och Vovve. Många upplever att både medelklassen - och vägen in i - medelklassen - smalnar av. Man frågar sig: Var är det tryggt att slå ner sina bopålar? Vilka jobb kommer finnas i Sverige? Kommer delar av vårt land att lämnas efter?”

Svenssonlivet är också en del i en ekvivalenskedja, likt “barbariskt” och “kristna värderingar”. Svensson sammankopplas med det etniskt svenska i och med att det är ett stereotypiskt svenskt namn samtidigt som det kopplas till trygghet, hemmastad och arbete. I denna ekvivalenskedja blir det etniskt svenska, Svensson, något gott och tryggt som håller på att gå förlorat gentemot det andra som följaktligen anses otrött och kriminellt. Den othoring som sker i detta talet kommer diskuteras senare.

I Moderaternas idéprogram från 2021 hittar vi en liknande nodalpunkt som i Kristdemokraternas:

Moderaternas tradition är den västerländska civilisationens, med förankring i de judisk-kristna och humanistiska värden som format vår kulturs föreställningar om varje människa som en unik varelse med ett okränkbart värde(s.6).

Kristna värden dyker upp igen, om än judisk-kristna, men också begreppet västerländsk civilisation. Ekvivalenskedjan för begreppet västerländsk har jag redan diskuterat, det västerländska kopplas till det goda, vilket gör att det motsatta blir något ont. Samma med judisk-kristna värderingar. De är också nodalpunkter eftersom de fixerar diskursen i programmet till att förespråka det kristna och västerländska.

Ekvivalenskedjor förknippar vissa begrepp med exempelvis västvärlden, såsom kristna värderingar som således förknippas med något gott. Den kontrasterande ekvivalenskedjan är det utländska och främmande förknippas med ord som barbariskt. Andra begrepp som förknippas med det utländska och invandrare är “kriminella gäng”, “klaner” och “förorter”. I Ulf KristerSSons tal i almedalen från 2021 fann vi dessa begrepp.

“Hela bostadsområden har blivit parallellsambällen, där klanledare och mördare bestämmer. En maffiastruktur som inte bara hotar enskilda människors liv, utan förgiftar vårt samhälle i grunden.”

(...)

“Gängmedlemmar ska punktmarkeras. Vi ska ta deras pengar, bilar och klockor. Vi ska avlyssna dem och göra hembesök. Inga barn ska tvingas växa upp i en grovt kriminell miljö, utan omhändertas. Den som är medlem i ett gäng, men inte svensk medborgare ska utvisas. Vi ska införa dubbla straff för gängkriminella. Ungdomsrabatten ska bort för alla över 18 år.”

Gängmedlemmar förknippas med det utländska i och med att Kristersson talar om svenskt medborgarskap. Begrepp som klanledare, gängmedlemmar och mördare förknippas därmed med det utländska.

4.2 Appropriering av feminism

Hur approprierar SD, KD och M feminism för att demonisera vissa folkgrupper i svensk politik? Appropriering av feminism är något vanligt förekommande i högerpopulistisk politik, exempelvis enligt Wodak (2015). Följande var punkt åtta av Wodaks strategier används av högerpopulister:

8. Högerpopulismen har ofta motsägande feministiska värderingar, där traditionella könsroller ofta främjas gentemot vita kvinnor, medan feminism används som ett vapen för att komma åt muslimer.

Även Agius (2020) skrev om detta och förklarade av högerpopulister förespråkar traditionella könsroller men enas om feministiska idéer när det gäller muslimska kvinnor (s. 437). Detta för att stigmatisera den muslimska mannen. Detta fann jag också exempel på i de texter och tal jag analyserat. I denna del kommer jag framföra hur jag hittat exempel på appropriering av feminism i den empiri jag har analyserat. Vi börjar med Sverigedemokraternas principprogram där jag hittade följande citat under rubriken "Sverigedemokraterna och människan":

Att det finns olikheter i hur de flesta män och de flesta kvinnor väljer att leva sina liv behöver således inte vara ett problem, ett utslag av diskriminering eller resultatet av en förtryckande könsmaktsordning. (...) Vi förespråkar en formell jämställdhet där varken kvinnor eller män skall särbehandlas på basis av sin könstillhörighet. Om detta sedan skulle visa sig leda till att män och kvinnor inte gör allting på samma sätt, i exakt samma utsträckning, så betraktar vi inte det som problematiskt (s. 5).

(...)

Som tidigare nämnts är det Sverigedemokraternas uppfattning att det existerar medfödda skillnader mellan de flesta män och de flesta kvinnor som går bortom det som kan observeras med blotta ögat(s.15).

Här beskrivs kvinnors och mäns olikheter som biologiska. Med hjälp av denna retoriken kan man argumentera att skillnaderna män och kvinnor inte är ett problem och behöver därmed inga åtgärder. De förnekar att det finns en "förtryckande könsmaktsordning" och skillnader i kvinnor och mäns liv finns på grund av olika livsval. Ett feministiskt problem de tog upp var dock könsstämpning:

Den i vissa länder utbredda seden med kvinnlig könsstämpning kan anföras som ett konkret exempel på en sådan destruktiv aspekt. Vi hoppas att de länder som praktiserar denna barbariska sed väljer att avskaffa den och att man gör upp med de kvinnofientliga attityder som ligger till grund för den(s.12).

När det kommer till svenska kvinnor är skillnaderna biologiska och finns på grund av olika val man gör som kvinna eller man. Det finns heller inget förtryck mot kvinnor. Kvinnligt förtrycket finns dock i andra länder där det beskrivs som barbariskt och grundar sig i av kvinnofientliga attityder. Detta är en tydlig diskrepans som visar hur Sverigedemokraternas approprierar feminismen.

Går vi vidare till Moderaternas idéprogram står det inte att skillnaderna i kvinnor och mäns liv beror på biologiska skillnader, men likt Sverigedemokraterna beskriver de den ojämlikhet som finns beror på olika val:

Livet ska inte bestämmas av om man föds som flicka eller pojke, utan av de val man gör som individ. Det är en politisk uppgift att bekämpa de krafter som söker begränsa flickors och kvinnors självbestämmande(s.18).

Det beskrivs att det finns "krafter" som hotar kvinnors självbestämmande, vilket insinuerar att det fortfarande handlar om individuella val. De nämner inte vad det är som hotar

jämställdheten eller varför kvinnor och män behandlas olika förrän de talar om hedersförtrycket:

*Men vi kommer aldrig att acceptera att familj, släkt eller **klan** fattar de beslut som varje ung flicka eller pojke, kvinna eller man har rätt att fatta själv i vårt land. Jämställdheten hotas av hedersförtrycket. Det hör inte hemma i någon **kultur** eller i något land, och det får aldrig accepteras i Sverige(s.19).*

På samma sätt som Sverigedemokraterna anspelar de på att ojämställdhet är något som finns i andra länder än Sverige, och anspelar på att invandrare har tagit hit problemet. De nämner att jämställdheten hotas i andra länder och att det inte får komma till Sverige. Därmed förnekar de att jämställdheten är under hot i Sverige. Vi kan även tänka på nodalpunkten “västerländsk civilisation” som i ekvivalenskedjan förknippar det västerländska med jämställdhet och skapar identitet kring det. Det utländska, det som finns i andra länder, är ojämlikt. När en vit kvinna behandlas olika är det hennes eget val, när det är invandrarkvinnan som förtrycks är det kulturellt.

I Jimmie Åkessons tal i Almedalen 2021 nämns inga feministiska problem förutom våldtäkt:

*“Vi har att göra med **kriminella gäng och klaner** med ett okänt, digert våldskapital, som visar noll respekt för våra lagar, och noll respekt för dem som är satta att upprätthålla lagen. De ser ner på, och spottar på, alla som utmanar deras självpåtagna auktoritet.(...) Sitter man i fängelse, så kan man helt enkelt inte begå nya brott mot **oskyldiga, laglydiga medborgare**. Då kan man inte mörda och våldta. Det är ganska enkelt.”*

I och med “*kriminella gäng och klaner*” inser man att det är utländska män de talar om eftersom dessa begrepp i ekvivalenskedja är associerade till invandrare,. Det är de som våldtar, inte svenska män. Här används våldtäkt för att demonisera och är ännu ett exempel på appropriering

av feminism. Ebba Buschs tal 2022 hanterade feminismen på samma sätt. Det enda feministiska problem som nämndes var även här våldtäkt, också för att demonisera:

“Förnedringsrån mot ungdomar. 27 anmälda våldtäkter per dag. Och närmare 2 000 skjutningar dom senaste fem åren. Trygghet har blivit den viktigaste faktorn vid val av bostad. På så sätt stängs dörrarna in i Svenssonlivet när de trygga områdena blir färre och bostadspriserna stiger.”

Våldtäkter sätts i kontrast till nodalpunkten “Svenssonlivet” från vilket man kan läsa att det inte är “Svenssons” som utövar våldtäkterna, förnedringsrånen och skjutningarna, utan invandrare. I Ulf Kristerssons tal 2021 nämndes inga våldtäkter, men den enda gången han nämnde kvinnor eller något feministiskt problem var även det för att demonisera:

“Hälften av alla vuxna invandrare är beroende av bidrag för sin försörjning. 675 000 personer. Många blir aldrig självförsörjande. Det gör att barn aldrig får se sina föräldrar gå till jobbet. Kvinnor som aldrig blir självständiga.”

Det är än en gång inte vita kvinnor han talar om, utan invandrarkvinnor som inte blir självständiga.

Frågan som ska besvaras är alltså: Hur approprieras feminism för att demonisera vissa folkgrupper i svensk politik? Vi har sett ovan hur SD och M tar upp feministiska frågor men påvisar att de är problem i andra länder, problem som inte får föras in till Sverige. Detta samtidigt som de inte berör hot mot jämställdheten hos svenska kvinnor. Skillnaderna mellan könen påstås bero på val de gjort själva. Ebba Busch i sitt tal nämner kvinnoproblemet våldtäkt som ett brott som sker av invandrare mot Svenssons, alltså svenska kvinnor. För att det ska räknas som appropriering måste partierna dock också förespråka traditionella könsroller för svenska kvinnor. Med traditionella könsroller menar Agius (2020) synen på kvinnan som “nationens mödrar” och ett förespråkande för kärnfamiljen. Jag har visat tidigare hur förespråkande av kärnfamiljen baseras på att män står över kvinnor. Följande skrevs i Sverigedemokraternas partiprogram:

Det är Sverigedemokraternas övertygelse att kärnfamiljen är den samlevnadsform som oftast har bäst grundförutsättningar att ge barnen en stabil och trygg uppväxtmiljö. Samtidigt är vi medvetna om att detta är en samlevnadsform som inte fungerar för alla och vill naturligtvis arbeta för ett fullgott samhällsstöd till alla samlevnadsformer där barn finns med i bilden.

Som tidigare nämnts är det Sverigedemokraternas uppfattning att det existerar medfödda skillnader mellan de flesta män och de flesta kvinnor som går bortom det som kan observeras med blotta ögat. Vi är också av den uppfattningen att de manliga och kvinnliga egenskaperna i många fall kompletterar varandra och av bland annat den orsaken anser vi att alla barn bör ha rätt till både en moders- och en fadersgestalt i sina liv(s.15).

Här står det att barnen ska ha en moders-och fadersgestalt, vilket syftar på kärnfamiljer. Män och kvinnor har också olika egenskaper och bör leva i en kärnfamilj för att ge de bästa förutsättningarna för barnen. Detta är ett exempel på välmenande sexism som bejakar traditionella kvinnoroller som något gott vilket understödjer patriarkala strukturer(Glick & Fiske, 1996). Nodalpunkten jag identifierade i texten var "nationalism". Nationalistiska partier definierar sin nation med traditionella patriarkala termer där kvinnor har särskilda roller vilket går emot feministiska idéer om jämlikhet(Agius, 2020). Att Sverigedemokraterna säger att män och kvinnor har särskild egenskaper innebär i och med nodalpunkten nationalism att det är traditionella egenskaper de syftar på. Vi kan alltså dra slutsatsen att Sverigedemokraterna bejakar traditionella kvinnoroller för kvinnor.

I Moderaternas idéprogram står det också att skillnader mellan kvinnor och män beror på olika livsval. De skriver också att kvinnor tjänar mindre än män, men fortsätter sedan med att ojämlikheter handlar om individens egna val. I teorikapitlet skrev jag om gendered nationalismen, vilket innebär att nationalismen är könad på grund av antaganden att män bör stå över kvinnor. Ingenstans i Moderaternas idéprogram står det om feminism eller patriarkat. Problemet med detta kan man analysera med "gendered silence". I ett hegemoniskt

maskulinistiskt samhälle är män standarden, i Sverige är det vita män(Kronsell, 2006:110). Att inte nämna problem med ojämlikhet i dessa sammanhang innebär att man inte erkänner deras existens, att det helt enkelt är som det är(ibid). Hot mot jämställdheten som nämns är exempelvis hedersförtrycket, något de menar har kommit utifrån, eller invandrare som inte får jobb vilket leder till att invandrarkvinnor inte blir självständiga. I texterna jag har analyserat erkänner de inte svenska kvinnors förtryck, men pekar ut de hos invandrare i demoniserande syfte.

I Kristdemokraternas principprogram fann jag nodalpunkten “kristna värderingar”. Där kan man också läsa om hur skillnaderna mellan könen beror på livsval och att man bör underlätta att göra de val man vill. De nämner exempelvis att män och kvinnor borde båda hjälpa till i hemmet(s. 93), men det står aldrig att det finns ett problem med att kvinnor jobbar mer hemma. Både i deras principprogram och i Ebba Buschs tal tar de tvärtom upp hur de är emot en jämnt fördelad familjeförsäkring.

“Vi vill införa en flexibel föräldraförsäkring – för att stödja familjerna. Dom vill tvångsdelat föräldraförsäkringen – för att styra familjerna.”

År 1974 tog kvinnor ut 99,5% av föräldraförsäkringen, 2020 tog de ut 70%(Försäkringskassan, 2022). Detta för att kvinnans roll i familjen har förändrats, hon ska inte förväntas vara den enda som tar hand om barnen. Busch vill behålla de ojämlika fördelningen för att “stödja familjerna”, men det kan innebära fortsatt ojämlik fördelning av vårdnaden av barn, utifrån vilket man kan anta att Busch förespråkar traditionella familjevärderingar som är hämmande för kvinnors roller i samhället. Hon vill ha “*trygga familjer*”, vilket i sammanhanget innebär traditionella familjer. Likt Moderaterna och Sverigedemokraterna nämns även livsval i Ebba Buschs tal i Almedalen i samband med familjeförsäkringen och menar att den ska bevaras flexibel vilket understödjer den ojämlika uppdelningen av jobb i hemmet. Fortfarande verkar den svenska ojämlikheten handla om individuella livsval.

En viktig del i Kristdemokraternas principprogram är delen med aborträtten. Kampen för rätten till abort är en klassisk feministisk fråga och handlar om kvinnors rättigheter. I principprogrammet står det dock att det kränker rätten till liv.

Mot bakgrund av människovärdesprincipen är det omöjligt för staten och lagstiftaren att ställa sig neutrala till det etiska dilemma som en abort innebär. En abort innebär att ett liv släcks. Lösningen på detta dilemma är emellertid inte förbud. Erfarenheten visar att där aborter inte är tillåtna utförs de ändå, och då med metoder som hotar kvinnors liv och hälsa. Det är inte rimligt att någon annan än kvinnan under graviditetens första fas fattar det avgörande beslutet om en eventuell abort.

Målet ska emellertid vara ett samhälle där aborter inte efterfrågas(s. 66).

I detta programmet är kristdemokraterna emot abort, även om de uttrycker det som att eftersträva ett samhälle där det inte behövs(s. 67). De menar att abort går emot kristna värderingar, nodalpunkten som ingår i ekvivalenskedjan om det västerländska som det goda.

Som jag har påvisat använder kristdemokraterna markörer som "Svensson" och fraser som "villa, volvo, vovve". Jag har identifierat Svensson som en nodalpunkt vilken fixerar betydelser i talet. Svensson innebär vit svensk medan invandrare beläggs med kriminalitet. När Sverigedemokraterna säger att svenskhet är biologiskt är det uppenbar exkludering av icke-vita, men Svensson antyder enbart indirekt på det vita svenska. Svensson och nedärvd essens har dock samma effekt, det skapar ett "vi" som är etniskt betingat. Detta kan man koppla till gendered silence och att vita, heterosexuella män anses som standarden. Säger man inget annat är det vita svenska män man talar om, vilket vidare påvisar hur "villa, volvo, vovve" är exkluderande. Inte bara för invandrare, men även kvinnor. Vidare kan vi koppla villa, volvo, vovve med gendered silence och den manliga normen kan vi också koppla till kärnfamiljen. I Ebbas tal ser man även förespråkandet av traditionella könsroller exempelvis när hon är emot jämn fördelning av föräldraförsäkring. Genom att inte nämna det hegemoniska traditionerna av ojämna föräldraförsäkring och kvinnans roll i familjen antyder hon på att det inte är ett problem. Den manliga hegemoniska rollen ifrågasätts aldrig eftersom den aldrig nämns.

Feminismen approprieras av samtliga partier. Stödet av traditionella könsroller legitimeras genom att säga att de beror på olika livsval. Dessa livsval problematiseras ingenstans i de texterna jag har läst. Kvinnofientlighet verkar enbart finnas i andra länder eller hos invandrare i Sverige. Sättet samtliga partier visade sin traditionella syn på svenska kvinnor var

att förbigå strukturella anledningar till ojämlikheter i samhället och istället antyda att de berodde på individuella val. Birgit Sauer (2020) som beskrev "masculinist identity politics" menade att män tappar sin identitet i och med de nya könsrollerna eftersom antagandet att män står över kvinnor inte längre är aktuellt. Hon skriver om ett begär efter nya former av solidaritet när de traditionella formerna bryts ner varför de försöker stärka känslan om nationen. Detta menar hon är anledningen till att högerpopulistiska partier tenderar att stötta traditionella könsnormer. Majoriteten av de som röstar högerpopulistiskt är som sagt män.

Ojämlikhet för svenska kvinnor beskrivs som ett val, medan ojämlikhet bland utländska kvinnor är ett utslag av "kvinnofientliga attityder". Vidare är det inte helt ovanligt för partierna att betrakta icke-svenska kulturer som våldsamma - inte så sällan används uttryck som könsstympning, våldtäkt och hedersförtryck för att påvisa bristen av jämlikhet hos invandrare. Underförstått blir det att detta är något som inte sker av svenskar. Approprieringen blir tydlig när då beteendet helt går emot Sauers text om hur högerpopulister vanligtvis är emot utvecklingen av feministiska idéer. Feminismen verkar enbart vara viktig när det gäller icke-svenskar, särskilt när man verkar antyda att kvinnofientliga attityder främst finns i andra länder och kulturer. Appropriering blir även tydligare om vi kopplar det till gendered silence. Kronsell (2006) skrev att män inte kan vara en politisk kategori såsom kvinnor kan eftersom män anses som normen. Dock pekade Kronsell även ut att i Sverige består den manliga standarden av vita, heterosexuella män. Utifrån detta ser vi att utländska män liksom kvinnor kan vara en politisk kategori eftersom partierna kan peka ut brister bland utländska män men inte hos de vita, svenska männen.

4.3 Etnisk othering

Målar SD, KD och M upp vissa grupper som "fienden" baserat på etnicitet? Denna fråga är inspirerad av Chantal Mouffes teorier om antagonism. När vänstern och högern liknar varandra alltmer sker antagonisering på andra grunder. Jag undersöker om det skapas ett "vi mot de", othering baserat på etnicitet. Antagonism och othering skapas generellt genom att måla upp

den andra som fienden. Min fråga är om detta sker hos de partier jag studerat. Vi kan börja med inledningen av Sverigedemokraternas partiprogram:

*Sverigedemokraterna är ett **socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn**, som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiet bildades 1988 med det övergripande målet att forma en demokratisk, politisk rörelse som skulle slå vakt om den **gemensamma nationella identitet** som utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.*

*Sverigedemokraterna eftersträvar ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Partiets ambition är att kombinera de bästa elementen från de traditionella höger- och vänsterideologierna. Vi bejakar lag och ordning, gemensambetskapande traditioner, samhällsbärande institutioner och **bevisat välfungerande naturliga gemenskaper i form av familjen och nationen**. Vi eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Ett samhälle där alla medborgare också garanteras en hög grundläggande nivå av ekonomisk och social trygghet. Vi inser att vi, i likhet med alla andra människor, har ofrånkomliga fel och brister och tror därför inte att ett perfekt, utopiskt samhälle är möjligt att uppnå. Genom att basera vår politik på ovan nämnda strävanden och genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap, hoppas vi dock kunna **återskapa ett folkhem** som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet. Detta är den övergripande målsättningen med partiets verksamhet(s.2).*

Jag har redan beskrivit hur nodalpunkten i denna texten är *nationalism*. Med hjälp av nodalpunkten nationalism kan vi alltså göra antaganden kring vad resterande begreppen syftar på, vilket stöder våra tankar om den imaginary de byggt upp om det homogena svenska folket som levde tryggt under folkhemmet. Nu ska vi undersöka antagonismen, ifall de skapar ett "vi mot de" i denna texten. Något de nämner flera gånger är "gemenskap", med "gemensam

nationell identitet” och *”gemensambetskapande traditioner”*, vilket är ett tydlig skapande av *”vi”*. Dock är detta mer än en ideologisk uppdelning som annars kan synas i politiska texter, i och med följande: *”Partiets ambition är att kombinera de bästa elementen från de traditionella höger- och vänsterideologierna.”* Detta stämmer överens med Mouffes teorier om antagonism, att höger och vänster uppdelningen inte längre lockar eftersom gapet mellan dem tycks minska, och antagonism måste uppstå på andra håll. Detta stämmer även överens med Wodaks (2015) högerpopulistiska strategier då hon menade att högerpopulister tenderar att rikta sig mot både höger och vänstern. Sverigedemokraterna skapar inte ett högerideologiskt *”vi”*, utan anspelar istället på *”vi”* som i folket, det svenska folket som byggde folkhemmet. Även om det inte står utskrivet blir det underförstått att den nationella identiteten är exkluderande för de som inte faller under dessa ramar, alltså invandrare.

Följande stycke är också intressant:

Sverigedemokraterna står för en mer nyanserad och därmed också en mer realistisk människosyn. Vår strävan är att utforma politiken efter hur vi tror att människan är och inte hur vi önskar att hon vore. Vi tror inte på teorin om att människor föds som blanka blad som kan fyllas med vilket innehåll som helst. Miljön har visserligen en stor betydelse för individens utveckling, men samspelar med det biologiska arvet (i tidigare versioner av detta program beskrivet med termen nedärvd essens) och den fria viljan(s.5).

Denna människosyn kallas biologisk determinism, eller biologism(Allen, 2018). Man anser att inte bara fysiska attribut är genetiskt ärvda, utan även psykologiska faktorer, något som är förknippat med rashygien som numer avfärdas som pseudovetenskap. Detta stycket är ett tydligt exempel på skapandet av *”vi mot de”* genom att hävda att skillnaderna mellan människor är genetiska. Dessa två stycken skapar ett kontext till resten av principprogrammet eftersom de hävdar att det biologiska arvet är nedärvt. *”Vi tror inte på teorin om att människor föds som blanka blad som kan fyllas med vilket innehåll som helst.”* Här hittar vi en till nodalpunkt, *”biologiskt arv”*, vilket formar hur man läser resten av principprogrammet. Att

Sverigedemokraterna tror på att psykologiska faktorer är nedärvda och att miljön inte totalt kan forma en människa är fundamentalt för deras människosyn och hjälper att skapa imaginaries.

I inledningen skrevs det om att *slå vakt om den gemensamma nationella identiteten*, och där skrev jag att i egenskap av nodalpunkten *nationalism* kunde man anta att de hade en rasistisk förståelse för vad nationell identitet innebär. Detta i egenskap av att Sverigedemokraterna tror på ett biologiskt arv kan vi också anta att denna gemensamma identitet anses vara biologiskt nedärvd. Från detta kan man dra slutsatsen att enbart etniskt svenska personer kan vara del av denna gemensamma nationella identitet.

Antagonismen finner man även i Åkessons tal i Almedalen. I följande stycke antagoniseras afghaner gentemot svenska fattigpensionärer:

“På den andra sidan av samma mynt, kämpar hundratusentals svenska fattigpensionärer med att klara vardagen, allt medan miljard efter miljard satsas på vuxna afghaner utan skyddsskäl. Är det det som är vänsterliberal rättvisa? Att svika de som slitit och släpat ett helt liv? Att vända de som byggt landet ryggen, för att i stället skyffla miljard efter miljard till människor som inte har den minsta anknytning till vårt land. Människor som fått, massor, men som i alltför många fall inte bidragit med nånting. Som inte tagit minsta steg för att göra Sverige starkare. Är det det som ska belönas framför våra egna pensionärer? Framför alla hårt arbetande löntagare och småföretagare? Före alla utsatta - sjuka, funktionsnedsatta - som behöver stöd och hjälp allra mest? Jag tycker inte det.”

Politiken Åkesson vill legitimera är stramare invandringspolitik. För att göra detta pekar han ut afghaner som skyldiga till att svenska pensionärer inte har råd med vardagen och antagoniserar därmed på etniska grunder.

Vi går vidare till Kristdemokraterna. Kristna värderingar är nodalpunkten jag fann i deras partiprogram. Följande stycke är ett exempel på exkluderande med hjälp av denna nodalpunkt:

Det svenska kulturarvet, byggt på kristen etik och humanism och därmed en del av den västerländska kulturen, har bidragit till skapandet av vårt lands lagstiftning och rättstradition. Denna etiska grund utgör ett sammanhållande kitt för ett mångkulturellt samhälle, som innebär att många kulturer, religioner, livsstilar, språk och erfarenheter lever sida vid sida och berikar varandra.

Ett mångkulturellt samhälle fungerar inte utan en gemensam etisk grund som respekteras av både majoritetsbefolkning och minoritetsgrupper. En del av denna etiska och historiska grund är just respekten för andra individers och folkgruppers värde och särdrag. Den som har stark egen identitet och kunskap om sin egen historia har bättre förutsättningar att vilja och våga möta det annorlunda och främmande(s.105).

Nodalpunkten formar resten av texten vilket gör den exkluderande för de som inte identifierar sig med just kristendomen. Eftersom de skriver att det svenska kulturarvet är byggt på kristen etik blir exkluderingen än tydligare. Andra folkgrupper beskrivs som “*annorlunda och främmande*” vilket bygger på den othering som skapas här. Othering är också märkbart i Ebba Buschs tal i Almedalen med nodalpunkten “Svenssonlivet”.

“Förnedringsrån mot ungdomar. 27 anmälda våldtäkter per dag. Och närmare 2 000 skjutningar dom senaste fem åren. Trygghet har blivit den viktigaste faktorn vid val av bostad. På så sätt stängs dörrarna in i Svenssonlivet när de trygga områdena blir färre och bostadspriserna stiger. Vanligt folk drabbas mycket värre av vanstyre än de rika. Den utsagda frågan som vi ställs inför i årets val är om folkhemmet ska bli ett grindsamhälle. Om vi måste låsa in oss själva – eller om vi ska göra det som krävs för att låsa in brottslingarna? Tryggheten får inte blir en lyxvara för de rikaste! Vi är redo för att göra det som krävs - för att man ska kunna leva Svenssonlivet i alla delar av Sverige.”

Busch anspelar på att det som går förlorat är Svenssonlivet, alltså de vita svenskarnas liv. Det som hotar tryggheten är alltså inte vanligt folk (sic), alltså etniska svenskar, utan något annat.

Även om det inte uttrycks direkt anspelar Busch på att det är invandrare som förstört Sverige. Det är alltså de som utför förnedringsrån och våldtäkter. Våldtäkter är ett vanligt sätt att demonisera invandrarmannen i högerpopulistiska sammanhang. Det är ett ännu exempel på appropriering av feminism - att enbart tala om feministiska problem för att demonisera den andre, ofta muslimska män.

Båda dessa stycken anspelar på ontologisk osäkerhet. Villa, Volvo, vovve är starkt förbundet med Sveriges identitet, och som vi diskuterat i teorin så innebär ontologisk osäkerhet rädsla för det som hotar ens identitet. Denna rädsla integreras genom att skapa myter kring nationen(Kinnvall, 2018:523). Myten Busch skapar är om Svenssonlivet, att det skulle innebära villa, Volvo, vovve. Denna bilden är så djupt integrerad i den gemene svensken att ingen motsätter den, men hur sann är egentligen den bilden? Har gemene svensk verkligen råd med villa, volvo, vovve, och är det ens önskvärt för alla? Denna myt saknar förankring i verkligheten och används främst i ett demoniserande syfte. Den politik Busch vill legitimisera är hårdare straff.

“Det bästa sättet att stoppa brottslighet på det är att förebygga brott. Så enkelt – samtidigt så svårt. I en prisbelönt studie följde professor Per-Olof Wikström 700 ungdomar under deras uppväxt. Hans slutsats? Jag citerar: ”Vissa ungdomar är nästan immuna mot att begå brott, därför att de har en stark moral och stor självkontroll. ”
***Starka värderingar – förebygger brott.** Och värderingar formas i första hand via familjen. Och i det arbetet har föräldrar ett hemligt vapen: Den kravlösa kärlekens kraftfält. Denna kärlek drar barn till sina föräldrar. De vill vara som sina föräldrar. Ingen tror på sin mamma och sin pappa så som ett litet barn. Det är därför föräldrar - med kravlös kärlek och kärleksfulla krav - kan fostra barn till att respektera sig själv - och respektera andra. Nej – ingen familj är perfekt. En del familjer är till och med destruktiva. Men i de breda lagren – i alla delar av samhället – så är ett tryggt föräldraskap det främsta värdet mot gatans värderingar och en kriminell livsstil. Den som verkligen vill förebygga brott fokuserar på att bygga upp trygga familjer - **inte fler fritidsgårdar.** Den fokuserar på hur man sveper in samhället i goda värderingar – inte*

brottslingar i offerkoftor. Och den säkerställer att brott, våld och antisocialt beteende aldrig lönar sig.”

Här talar Busch om kriminalitet och familjen. Mycket i denna texten anspelar på att brott enbart utövas av invandrare. Studien Busch nämner i början heter “Breaking Rules: The Social and Situational Dynamics of Young People’s Urban Crime”, och handlar alltså om kriminalitet i förorter. Även ordet “förorter” är starkt förknippat med invandrare i ekvivalenskedjan som jag diskuterat ovan. Tidigare i talet har hon sagt att trygghet ska vara för “vanliga människor”, Svenssons, vilket gör att denna text kan läsas som att brott är något som begås av invandrare, de som bor i förorterna och som hänger på fritidsgårdar. Detta är othoring och skapande av antagonism. Detta vi förstärks när hon nämner “*starka värderingar*” vilket för tankarna till deras principprogram och “kristna värderingar”.

I Moderaternas idéprogram står det om både judisk-kristna och västerländska värderingar:

Moderaternas tradition är den västerländska civilisationens, med förankring i de judisk-kristna och humanistiska värden som format vår kulturs föreställningar om varje människa som en unik varelse med ett okränkbart värde. Människan har både rätt att söka sin egen lycka och ett ansvar för sig själv, sina medmänniskor, samhället och framtiden(s.6).

Detta stycke finns att läsa i den första delen av moderaternas idéprogram. Västerländska och judisk-kristna värderingar kan verka exkluderande för de som inte faller inom den ramen. Senare i programmet nämnder de hur kultur formar en nation, vilket i och med detta stycket innebär att den kristna västerländska kulturen har format Sverige. Enligt följande stycke har dock Sverige försämrats:

På en generation har Sverige genomgått en enorm förändring. Den som firar sin åttiöårsdag under 2020-talet har varit del av ett samhälle som omvandlats på ett

genomgripande sätt, men som också bär med sig unika svenska historiska erfarenheter som sträcker sig långt tillbaka i tiden(s.9).

Sverige har genomgått en stor förändring, men texten nämner inte vad det är som förändrats. Meningen som följer antyder att det är invandringen som förändrats Sverige i och med att de nämner de som bost i Sverige länge och som har “*unika svenska historiska erfarenheter*”. Åttioåringar med unika svenska erfarenheter har sett Sverige förvandlats den senaste generationen. Det som står i kontrast till det historiska svenska är the other, invandraren från en annan kultur. Det är de som är exkluderade från den versionen av svenskar. Här skapar Moderaterna othering utan att explicit uttrycka the other.

Skolan rustar inte våra barn tillräckligt för framtiden. Den sociala rörligheten – möjligheten att av egen kraft och med andras stöd göra en klassresa till något bättre – som definierat den svenska efterkrigshistorien är hotad av ett allt mer etnifierat utanförskap. Svensk konkurrenskraft har försvagats när reformtakten avstannat. Sverige är inte det land för företagande och entreprenörskap som vi skulle kunna vara.

De senaste decenniernas stora invandring har förändrat och fortsätter att förändra Sverige. Många invandrare har varit med och byggt Sverige. Samtidigt beror många av det svenska samhällets stora sociala och ekonomiska problem på en ogenomtänkt politik för invandring, kombinerad med en bristande förmåga att integrera nyanlända(s.10).

Detta stycket kommer efter man har beskrivit vem som byggt Sverige genom historien. Detta sätts i kontrast mot invandring som innebär problem. Här nämner de explicit att det är invandrare som förändrat Sverige den senaste generation. Att invandring förändrar ett land behöver inte vara felaktigt, dock antyder texten att det är invandrare som skapat Sveriges sociala och ekonomiska problem. De nämner “*invandrare*” och “*nyanlända*” som problem, inte enbart att det är politiken kring invandringen som är problemet. Detta kan också sättas i samband med deras tankar kring den svenska kulturen, att det är västerländska kristna värderingar som byggt

Sverige. Nodalpunkterna västerländska och kristna värderingar antyder på att de som står utanför den grupperingen inte passar in i Sverige och kommer med problem. Även i Kristerssons tal i Almedalen 2021 skapar Moderaterna antagonism.

“Två andra uppgifter hänger nära samman med kriminaliteten. Dels arbetslösheten och utanförskapet, dels den höga invandringen och den misslyckade integrationen. Sverige har aldrig förr haft så här många långtidsarbetslösa. Det är nu det största hotet mot välfärden, och kostar varje år 36 miljarder kronor. Arbetslösheten är en av Europas högsta. Hälften av alla vuxna invandrare är beroende av bidrag för sin försörjning. 675 000 personer. Många blir aldrig självförsörjande. Det gör att barn aldrig får se sina föräldrar gå till jobbet. Kvinnor som aldrig blir självständiga.”

I första stycken menar Kristersson att det invandring leder till kriminalitet, arbetslöshet och utanförskap. Långtidsarbetslösa invandrare kostar det svenska samhället. Samtliga destruktiva aspekter Kristersson nämner i sitt tal kopplas till invandring. Efter ovan nämnda stycke säger Kristersson följande:

“Det betyder också mindre pengar till polisen, sjukvården och skolan. Om inte fler börjar jobba och betala skatt, så måste alla andra betala högre skatt för att finansiera för arbetslösheten. Precis det vill Socialdemokraterna.”

Här skapar Kristersson antagonism då han sätter bidragsberoende invandrare gentemot “polisen, sjukvården och skolan”. Invandrare kommer till Sverige och tar ditt jobb. Även om han också skapar höger/vänster antagonism genom att nämna Socialdemokraterna, anspelar han ändå också på ett “vi mot de” som är etniskt betingat.

Med hjälp av detta kan jag dra slutsatsen att Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna demoniserar vissa folkgrupper baserat på etnicitet. I Moderaterna och Kristdemokraternas fall sätts de i kontrast till nodalpunkterna kristna värderingar och västerländska värderingar. De blir ett other som kommer med problem, som är kriminella, tar jobb och våldtar. Denna typ av retorik anspelar på ontologisk osäkerhet, ett other som hotar en

uppmålad bild av Sverige. Sverigedemokraterna använde sig också av ontologisk osäkerhet, exempelvis när de satte afghaner gentemot fattigpensionärer. Tryggheten att bli gammal i Sverige påstås hotas av afghanska flyktingar. Än längre går Sverigedemokraterna när de menar att människor har ett biologiskt arv. Vi mot de stärks av påståendet att vissa folkgrupper har särskilda genetiskt attribut vilket skapar ett extremt vi mot de.

4.4 Användandet av imaginaries

Hur använder SD, KD och M sig av imaginaries för att legitimera rasistisk och sexistisk politik? Jag börjar med Sverigedemokraternas partiprogram, där jag redan har analyserat deras inledning men vilken jag finner intressant:

*Partiet bildades 1988 med det övergripande målet att forma en demokratisk, politisk rörelse som skulle slå vakt om den **gemensamma nationella identitet** som utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.*

*Sverigedemokraterna eftersträvar ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Partiets ambition är att kombinera de bästa elementen från de traditionella höger- och vänsterideologierna. Vi bejakar lag och ordning, gemensambetskapande traditioner, samhällsbärande institutioner och **bevisat välfungerande naturliga gemenskaper i form av familjen och nationen**. (...) Genom att basera vår politik på ovan nämnda strävanden och genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap, hoppas vi dock kunna **återskapa ett folkhem** som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet(s.2).*

I den näst sista meningen ser vi deras idé om att “återskapa folkhemmet”. De framför över hur de tänker gå tillväga, bland annat genom att värna om den “gemensamma nationella identitet

som utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.” De nämner även *“bevisat välfungerande naturliga gemenskaper i form av familjen och nationen”*. De anspelar även på att Sverige var tryggt förr, och inte nu, eftersom det Folkhem de syftar på är tryggt, men är också något man måste återskapa, alltså lever man inte i det nu. Myten den skapar handlar om ett homogent svenskt folk, som levde i fred och byggde Sverige.

De menar alltså kunna återskapa folkhemmet genom *“ovan nämnda strävanden”*, vilket syftar på att folkhemmet kräver en gemensam identitet och naturliga gemenskaper i form av familjen och nationen. I sammanhanget av deras nationalistiska identitet kan man anta att detta bygger på rasistiska förståelser för vad gemensam identitet innebär. Naturliga gemenskaper för familjen syftar i sammanhangen även på traditionella könsroller, vilka är sexistiska eftersom de bygger på att män står över kvinnor. Vad de vill göra är att återskapa folkhemmet för *“ekonomisk och social trygghet”*. De rasistiska och sexistiska undertonerna legitimeras eftersom de anspelar på att nämnda förändringar kommer leda till ökad trygghet. Här anspelar de även på ontologisk osäkerhet, Sverige var tryggt när det var homogent, när de hade en gemensam identitet. Trygghet kan uppnås igen bara Sverige blir homogent igen.

Den moderna demokratin har vuxit fram i intim symbios med nationalstaten. Demokrati betyder folkstyre och Sverigedemokraternas uppfattning är att man inte helt kan förbigå ordet ”folk” i begreppet folkstyre och att folkstyret i längden riskerar att bli mycket problematiskt att upprätthålla i en stat som bebos av flera folk, där det inte råder konsensus kring vilka som skall räknas till folket och där det kanske inte ens förekommer en gemensam arena för debatt eftersom invånarna i staten inte talar samma språk. Vi ser således förekomsten av en gemensam nationell och kulturell identitet bland befolkningen i staten som en av de mest grundläggande hörnstenarna i en stark och väl fungerande demokrati(s.4).

Även i detta stycke skapas en imaginary eftersom texten verkar hävda att en stat inte kan bebos av flera folk, särskilt om dessa inte talar samma språk. Att en nation bebos av flera folk som talar olika språk är inget ovanligt eller nytt, inte ens i Sverige där svenska har samsats med exempelvis samiska genom historien. Imaginariern handlar om ett homogent Sverige som aldrig har

existerat. Även i Jimmie Åkessons tal skapas en imaginary. Åkesson börjar talet med att citera en dikt från 1811, skriven av Esaias Tegnér. Dikten, som tituleras *Svea* talar om det svenska, nordiska folket på ett uppenbart nationalistiskt vis och hjälper att bygga upp imaginarien om Sverige:

“Jord som mig fostrat har och fädrens aska gömmer
Folk som ärvt hjältars land och deras dygder glömmmer
Ur skuggan av min dal jag ägnar dig en sång
Dig söver smickrets röst – hör sanningens en gång.

Sverigevänner, Det här var klassiska, visa strofer ur Tegnér's dikt, Svea. Och trots att den är mer än tvåhundra år gammal, så är orden och dess innebörd i högsta grad värda att reflektera över. Varför ser Sverige ut som det gör idag? Varför har vårt älskade land gradvis slitits sönder, av splittring och segregation? Varför finns det i dag blott en skugga kvar av det som de flesta av oss minns som vårt gamla Sverige?”

Genom att framhäva det gamla Sverige skapas ontologisk osäkerhet. Jag har tidigare diskuterat ontologisk osäkerhet, såsom att Sverige ser sig självt som tryggt och öppet vilket hotas av arbetslöshet och invandring, men jag känner att identiteten Åkesson försöker framhäva är en mer nationalistisk självbild än så. Dikten handlar om hur Sverige har klarat sig genom tiderna och har klara nationalistiska och patriotiska teman. Jag kan analysera den vidare, trots att följande delar inte var med i talet. En svensk i dikten är den med svenskt biologiskt arv, de från andra länder benämns “osmakliga”:

Mig gläder stormens sus och fädrens stora minnen.
Jag älskar deras mod och deras höga sinnen,
då nordens son ej än tog andras seder an
och njöt, vad jorden gav, och tålte som en man.

— — —

Ej Asien klädde än, ej Indier honom födde,
för honom söderns folk, och ej dess druvor blödde.

Osmakligt var ej än vadhelst som nämndes svenskt;
hans sinne som hans dräkt var varmt och fosterländskt;

Kvinnor i dikten framställs som gnälliga, män som driftiga:

Så levde han förnöjd, och utan kvinnligt knot
han gick med öppet bröst sitt ödes storm emot,
— — —
och manligt dristig, fri, av ingen fördom fången,
steg djupt i forskningen och höjde sig i sången.

Den ontologiska osäkerheten Åkesson vill bygga upp handlar om att Sverige tappar sitt "arv", alltså att Sverige håller på att tappa sitt etniskt nordiska folk. Svenskar och icke-svenskar blir definierade genom sin ras.

Bliv åter, Svea folk, bliv åter, vad du varit;
lär av vad andra land, av vad du själv erfarit!

Ord Sverigedemokrater fortsätter använda är "*naturligt*" och "*arv*". Detta anspelar vidare på deras biologiskt deterministiska teori, den om nedärvd essens. Naturliga gemenskaper och biologiska arv är pseudovetenskapliga teorier de använder för att legitimera deras förhållningssätt. De vill återskapa folkhemmet, vilket för Sverigedemokraterna inte innebär ett land med stark välfärd enligt den svenska modellen, utan ett land med ett homogent folk.

För att påminna oss själva handlar högerpopulistiska imaginaries ofta om att måla upp dåtiden som en slags utopi präglad av säkerhet och gemenskapet, vilket sägs förändras med hjälp av dystopiska argument gällande invandrare (Kinnvall, 2018:524). Med hjälp av biologi och folkhemsbegreppet skapar Sverigedemokraterna en imaginary om ett homogent Sverige som fanns i dåtiden vilket präglades av säkerhet och ett biologiskt sammanlänkat folk. Som Charles Taylor (2004) skrev behöver imaginaries inte vara förankrade i verkligheten, men kan ändå forma samhället om de blir etablerade som praktiker, normer eller lagar. Politik Sverigedemokraterna vill legitimera är striktare invandring, särskilt från vissa länder:

Det faktum att vi ser assimilering som möjlig och eftersträvansvärd är inte detsamma som att vi också ser den som okomplicerad. (...) Ju mer en invandrarens ursprungliga identitet och kultur skiljer sig ifrån den svenska nationens och ju större gruppen av invandrare är, desto svårare blir assimileringprocessen. Detta är en av de primära orsakerna till att Sverigedemokraterna förespråkar ett långsiktigt ansvarstagande och begränsad invandring, i synnerhet ifrån länder där kulturen och värdegrunden starkt avviker ifrån den svenska.(s. 9).

Detta stycke syftar på att kulturen från vissa länder avviker så starkt från Sveriges att de svårare assimileras i den svenska. I och med att de tidigare syftat på svensk kultur som trygg och utländsk som barbarisk kan man dra slutsatsen att de anser vissa kulturer för barbariska för att assimileras. Detta är rasistisk politik eftersom den anser att en viss kultur är överlägsen den andre baserat på biologiska argument.

Mer specifikt talar Sverigedemokraterna även om att återskapa folkhemmet. Som jag beskrivit tidigare finns det olika röster om folkhemmets ursprung, men delvis tillskrevs det nationalisten Rudolf Kjellén:

“Ett är säkert: endast på sin egen grund kan Sverige byggas ut till det lyckliga folkhem, som det är ämnadt att blifva. Endast i nationalismen finnes frälsning mot de tidens röster, som i den missförstådda internationalismens namn vilja locka breda folklager till otrohet mot sina providentiella lifsbetingelser – d. v. s. mot sin egen innersta personlighet(Dahlqvist, 2002).”

Det folkhem Åkesson verkar syfta på liknar inte Per Albin Hanssons välfärdsstat utan mer Kjelléns germanska(sic) folkhem. I Sverigedemokraternas principprogram står folkhem i samband med “gemensam nationell identitet” medan de socialdemokratiska idéer som vanligtvis förknippas med termen inte syns. I Åkessons tal finner vi dikten Svea som tydligt illustrerar nationalistiska idéer där de talar om “arv” och “fäder”. Om vi även tar deras idéer om nedärvd essens i åtanke får vi en tydlig bild av den diskurs Sverigedemokraterna försöker normalisera. Identiteten de försöker skapa är biologiskt betingad, svenskheten är nedärvd och den

“gemensamma nationella identiteten” är etniskt homogen. Dock är nedärvd essens och biologisk determinism pseudovetenskap. Sverige har aldrig varit homogent. Detta är en noga uppbyggd imaginary om Sverige och den svenska identiteten.

I Ebba Buschs tal i Almedalen byggs en liknande imaginary upp, den om Svenssonlivet och volvo, villa, vovve.

“Idag vill jag tala om Svenssonlivet. Och om en känsla som finns bland många i vårt land. En känsla av att något håller på att gå förlorat. Att det blir allt svårare att genom eget arbete skapa sig ett gott liv. Att det blir allt svårare att uppnå de där tre V:na - Villa, Volvo och Vovve. Många upplever att både medelklassen - och vägen in i - medelklassen - smalnar av. Man frågar sig: Var är det tryggt att slå ner sina bopålar? Vilka jobb kommer finnas i Sverige? Kommer delar av vårt land att lämnas efter?”

Detta är en del av inledningen till Buschs tal. Imaginarierna jag hittar handlar om Svenssonlivet. Svenssonlivet målas upp som något önskansvärt som håller på att gå förlorat. Begreppet Svensson används som diskursiv strategi. Detta stereotypiska svenska efternamn för tankarna till vita, etniska svenskar. Därför är denna texten exkluderande av de som inte passar in i denna bilden av Sverige. Svensson blir även en nodalpunkt eftersom begreppet får en att tänka på vita svenskar, de som förknippas med -sson namn. Andra ords betydelse fixeras runt om den nodalpunkten. Detta Svenssonlivet som håller på att gå förlorat är därmed vita svenskars liv i Sverige.

“Förnedringsrån mot ungdomar. 27 anmälda våldtäkter per dag. Och närmare 2 000 skjutningar dom senaste fem åren. Trygghet har blivit den viktigaste faktorn vid val av bostad. På så sätt stängs dörrarna in i Svenssonlivet när de trygga områdena blir färre och bostadspriserna stiger. Vanligt folk drabbas mycket värre av vanstyre än de rika. Den utsagda frågan som vi ställs inför i årets val är om folkhemmet ska bli ett grindsamhälle. Om vi måste låsa in oss själva – eller om vi ska göra det som krävs för att låsa in brottslingarna?”

Busch har anspelat på att det som går förlorat är Svenssonlivet, alltså de vita svenskarnas liv. Det som hotar tryggheten är alltså inte vanligt folk (sic), alltså etniska svenskar, utan något annat. Även om det inte uttrycks direkt anspelar Busch på att det är invandrare som förstört Sverige. Det är alltså de som utför förnedringsrån och våldtäkter. Våldtäkter är ett vanligt sätt att demonisera invandrar mannen i högerpopulistiska sammanhang. Det är ett exempel på appropriering av feminism, alltså enbart tala om feministiska problem för att demonisera den andre, ofta muslimska män.

Båda dessa stycken anspelar hårt på ontologisk osäkerhet. Villa, Volvo, vovve är starkt förbundet med Sveriges identitet, och som jag diskuterat i teorin så innebär ontologisk osäkerhet rädsla för det som hotar ens identitet. Denna rädsla integreras genom att skapa myter kring nationen (Kinnvall, 2018:523). Myten Busch skapar här är om Svenssonlivet, att det skulle innebära villa, Volvo, vovve. Denna bilden är så djupt integrerad i den gemene svensken att ingen motsätter den, men hur sann är egentligen den bilden? Har gemene svensk verkligen råd med villa, volvo, vovve, och är det ens önskvärt för alla? Denna myt saknar förankring i verkligheten och används främst i ett demoniserande syfte. Den politik Busch vill legitimisera är hårdare straff.

I Kristdemokraternas principprogram framställs den kristna etiken att ha stoppat mycket ont genom tiden. En intressant aspekt av principprogrammet är diskrepansen mellan det och Buschs tal i Alemaden. Jag diskuterade ovan hur "Villa, volvo, vovve" inte är uppnåbart för gemene svensk, det är en drömlig imaginary som används för att skapa ontologisk osäkerhet. Invandrare har kommit till Sverige och hindra svenskar att uppnå detta mål. I Kristdemokraternas principprogram hittar vi dock följande stycke:

Insikten om människans ofullkomlighet är en spärr mot utopiska föreställningar och drivkrafter. Utopism kan beskrivas som en romantisk vision om det perfekta politiska systemet, till exempel kommunismens tro på det egendomslösa samhället. Tron på möjligheten att nå det fullkomliga samhället leder ofta till en farlig fanatism oavsett om den är kollektivistisk eller individualistisk (s. 12).

Principprogrammet och Busch skapar två olika imaginaries som motsätter varandra. Programmet skapar den om Kristendomen som räddat Sverige från nazism och kommunism för att legitimera kristen politik, exempelvis abortmotstånd. Busch skapar den om det svenska folket och invandrare för att skapa ontologisk osäkerhet. Stycket ovan verkar varna för just de imaginaries högerpopulistiska partier skapar.

Imaginarien som byggs upp i Kristdemokraternas partiprogram är den om kristendomen. Under min första läsning av texten konstaterade jag initialt att det inte fanns några imaginaries uppbyggda i texten. Efter flera genomgångar av materialet fann jag dock en imaginary som skiljde sig från de jag hittat i andra texter, nämligen den kristna imaginarien. De bygger upp en bild om kristendomen och kristen etik som en lösning på alla problem.

Gemensam blev nu ambitionen att återuppbygga Europa på de kristna värden som övergivits under den sekulariseringsprocess som pågått sedan upplysningstiden.(s. 21)

(...)

Kristendomen och det kristna arvet utgjorde en självklar utgångspunkt och inspirationskälla för de kristdemokratiska partier som ledde Europas återuppbyggnad.(s.22)

(...)

Kampen stod mot människoförakt, rasism, klasskamp, planekonomi, laissez faire-liberalism och egoism. Fronterna var mot såväl vänster som höger.(s.22)

(...)

Det är ett obestridligt faktum att kristendomen historiskt sett har haft ett stort och positivt inflytande i världen och Sverige. Läran om att varje människa är skapad till Guds avbild, och önskad av Gud, har på ett sätt som saknar motstycke bidragit till respekten för varje persons absoluta värde och oersättlighet. Samtidigt har jämlikhetsideal under sekler kunnat hämta näring i den kristna etikens jämställande av alla, oberoende av etnicitet, kön och social ställning. Detta har exempelvis varit påtagligt i kampen för slaveriets avskaffande.(s. 74).

Enligt principprogrammet har kristen etik satt stopp för nazism, kommunism, människoförakt, rasism, klasskamp, planekonomi, laissez faire-liberalism, egoism, slaveri och den *“kommunistiska diktaturens sammanbrott i det forna Östeuropa”*, bara för att nämna några exempel. Eftersom kristendomen framställs som god blir det som inte är kristet det motsatta. Genom den retoriken kan man fördöma mycket, vilket man ser exempel på när abort i texten går emot den kristna etikens rätt till liv. Imaginarien blir att kristendomen är god och allt som går emot kristna värderingar är ont, vilket hjälper att legitimera denna antifeministiska politik. Även antagonism skapas genom prioriteringen av kristna. De som inte vill stå bakom kristen etik, vare sig de tillhör en annan religion eller ser sig som icke-religiösa, demoniseras eftersom kristendomen har framställts som ett allmängiltigt gott. Är man för abort är man emot rätten till liv, är man emot kristendomen är man emot det som avskaffade slaveri och nazism. Framställning av det kristna och det icke-kristna är tydlig. Genom denna imaginary legitimerar de som sagt abortmotståndet.

Gällande Moderaterna finner jag inte lika tydliga imaginaries om dåtidens Sverige i det materialet jag har undersökt. Som jag nämnt i teorikapitlet behöver politik legitimeras och högerpopulistisk politik legitimeras enligt Wodak (2015:6) ofta genom moraliska ställningstaganden och historiska narrativ som statuerar exempel. Det kan vara ett påhittat förflutet, såsom Sverigedemokraternas homogena och trygga Sverige, eller Kristdemokraternas idé om att kristendomen avskaffade slaveriet. En uppbyggnad av en nostalgisk dåtid som gått förlorat, eller en uppmålad bild av en utopisk framtid som enbart kan uppnås genom viss politik(Kinnvall, 2018:527). Detta finner jag varken i Moderaternas idéprogram eller i Ulf Kristenssons tal i Almedalen 2021. Om vi tar följande stycke:

På en generation har Sverige genomgått en enorm förändring. Den som firar sin åttiöårsdag under 2020-talet har varit del av ett samhälle som omvandlats på ett genomgripande sätt, men som också bär med sig unika svenska historiska erfarenheter som sträcker sig långt tillbaka i tiden(s.7).

Orden i detta stycke är neutrala. De bygger ett “vi”, men ingenstans står det ord som “trygghet” som kanske hade använts av Sverigedemokraterna, eller om kristna värderingar som måste

återupptas. Det står att Sverige förändrats. Som jag har beskrivit ovan används detta stycke för att demonisera den andre, men de bygger inte upp en bild av Sverige som utopiskt förr. Sedan står det som följande:

Den moderna svenska historien är färgad av många politiska rörelser. Utvecklingen har inte varit rak och den har heller inte burits av en enskild politisk idé eller tradition. Det moderata inslaget är tydligt och har spelat stor roll för att Sverige har blivit det samhälle vi är i dag(s.9).

Till skillnad från Kristdemokraternas partiprogram står det att ingen enskild rörelse har format Sverige. Det som argumenterbart skapar imaginary är följande stycken:

Den svenska demokratin och vår rättsstat vilar på nationalstaten. Moderaterna värdesätter den kontinuitet som Sverige som nation representerar. Svensk kultur och svensk historia förenar människor över generationerna, men är också en viktig brygga in i det svenska samhället. Att förneka det är att bortse från nationalstatens viktiga sociala, kulturella och politiska betydelse. Nationalstaten Sverige utgör också grunden för vårt styrelseskick. Den svenska staten är inte och ska inte vara baserad på etnicitet. Däremot vilar den på geografiska gränser, konstitutionella och politiska traditioner, kulturell samhörighet och ett medborgarskap som innebär både rättigheter och skyldigheter(s.32).

(...)

Sverige är format av ett kristet socialt och kulturellt arv som sträcker sig mycket långt tillbaka. Staten och politiken ska vara sekulär, men utan denna förståelse av vår historia förstår vi heller inte en framtid där andra religiösa och kulturella arv möter eller krockar med vårt(s.34).

Det står att Sverige är format av ett kristet arv, men det står inte att det är något vi behöver återskapa. De skapar ett "vi" som är exkluderande i och med nodalpunkten "kristet", men de målar inte upp en utopi. Det som ändå bygger en imaginary är "...politiska traditioner,

kulturell samhörighet...”. Detta är en felaktig bild av Sverige som exkluderar de minoriteter som funnits i Sverige i hundratals år och kan användas för att fortsatt exkludera de minoriteter som finns i Sverige.

“Två andra uppgifter hänger nära samman med kriminaliteten. Dels arbetslösheten och utanförskapet, dels den höga invandringen och den misslyckade integrationen. Sverige har aldrig förr haft så här många långtidsarbetslösa. Det är nu det största hotet mot välfärden, och kostar varje år 36 miljarder kronor. Arbetslösheten är en av Europas högsta. Hälften av alla vuxna invandrare är beroende av bidrag för sin försörjning. 675 000 personer. Många blir aldrig självförsörjande. Det gör att barn aldrig får se sina föräldrar gå till jobbet. Kvinnor som aldrig blir självständiga.”

Ovan stycke är ur KristerSSons tal vilket målar upp en bild av samhället i kris. Enligt Krzyzanowskis (2020) artikel om högerpopulistiska imaginaries är dessa ofta ideologisk konstruerade. KristerSSon målar som sagt upp Sverige i nöd och alla dessa problem är på grund av invandringen: dels kriminaliteten, dels arbetslösheten och dels osjälvständiga kvinnor. Imaginarien Moderaterna och Ulf KristerSSon bygger är den om Sveriges dåtida homogenitet och dels en ideologisk konstruktion av Sverige i kris.

Partierna bygger upp imaginaries om ett Sverige homogent Sverige som aldrig har funnits. Laclau och Mouffes teorier innefattar inte bara språk utan sociala fenomen (Jørgensen & Phillips, 2002). I en hegemonisk diskurs har man delvis fixerat betydelser, men är inte en diskurs hegemonisk kan någon som försöker fixera betydelser bete sig *som om* betydelserna är fixerade, bete sig som om verkligheten är som de vill att den ska vara. Jørgensen & Phillips uttrycker det såhär:

“But just as the structure of language is never totally fixed, so are society and identity flexible and changeable entities that can never be completely fixed(2002:33).”

Som jag förklarade i metodavsnittet är skapandet av identitet en politisk praktik som sedan kan resultera i policy. Detta medför att identitet och policy är ontologiskt sammankopplade då

identiteten härleds från diskursiva antaganden av policy (Hansen, 2006:21). Sverigedemokraterna insinuerar att det svenska arvet är anledningen till att vi behöver minska invandringen vilket i sig medför att den svenska identiteten stärks av själva politiken. Enligt Jörgensen och Phillips resonemang är identiteter likt diskurs aldrig fullt fixerade vilket innebär att den svenska identiteten förändras med diskursen.

Med detta resonemang kan vi dra slutsatsen att skapandet av identitet resulterar i policy. I detta avsnitt har jag visat hur dessa partier skapar identitet med hjälp av imaginaries, vilket således innebär ett skapande av politik baserat på imaginaries. Identiteten, eller "vi:et" har sett olika ut i diskurserna jag analyserat. Dels har vi den etniskt svenska identiteten som byggdes av samtliga partier och dels har vi den västerländska och kristna identiteten som framhölls av Kristdemokraterna och Moderaterna. Sverigedemokraterna framhäver skapande av en biologisk svensk identitet samtidigt som de utpekar andra kulturer som exempelvis "barbariska". De vill ha striktare invandring från länder där "*kulturen och värdegrunden starkt avviker ifrån den svenska(s.9).*" Enligt min definition av rasistisk, antagandet att en särskilt folkgrupp står över en annan, är detta en rasistisk politik eftersom den svenska kulturen målas upp som mer civiliserad än andra.

En annan identitet som byggdes upp genom en imaginary var den kristna identiteten som i Kristdemokraternas principprogram byggdes upp som ett allmängiltigt gott. Genom denna imaginaries försökte de dels legitimera sitt abortmotstånd som jag diskuterat ovan. Detta är sexistisk politik som agerar hämmande för kvinnors rättigheter. Den imaginary jag påvisat hos Moderaterna handlar om att måla upp sin nation i kris på grund av invandrarna. Invandrare målar Kristersson upp i sitt tal som bidragsberoende och en kostnad för Sveriges välfärd. Även detta är en rasistisk politik enligt min definition ovan.

För att avsluta denna del vill jag citera Chantal Mouffes bok "Om det politiska":

"I en tid då det talas så mycket om konsensus är det inte förvånande att människor blir allt mindre intresserade av politik och att valdeltagandet sjunker. Mobilisering förutsätter politisering, och varje politisering kräver i sin tur att världen tillåts framstå som indelad i motsatta läger som människor kan identifiera sig med - detta är vad som

gör det möjligt att politiskt mobilisera passioner inom ramen för en demokratisk process(s. 31).”

Högerpopulism är ett sätt att mobilisera genom antagonisering. Enligt Mouffe är antagoniseringen legitim i sig, det problematiska ligger i om detta sker på rasistiska eller sexistiska grunder.

4.5 Slutsatser och vidare forskning

Syftet med denna uppsats var att undersöka användandet av imaginaries, othering och appropriering av feminism med fokus på de svenska riksdagspartierna Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Följande tre forskningsfrågor undersöktes i min studie:

Hur approprierar SD, KD och M feminism för att demonisera vissa folkgrupper?

Hur målar SD, KD och M upp vissa folkgrupper som “fienden” på etniska grunder?

Hur använder SD, KD och M sig av imaginaries för att legitimera rasistisk och sexistisk politik?

För att besvara dessa frågor använde jag mig av Laclau och Mouffes diskursteori och Mouffes resonemang kring antagonism. Uppsatsen bidrar till tidigare forskning kring högerpopulism. Snarare än att enbart fokusera Sverigedemokraterna vilket var fallet i tidigare studier(Agius, 2021; Kinnvall, 2018; Dietze & Roth, 2020), har jag valt att även inkludera Kristdemokraterna och Moderaterna i min studie, två partier som även de använder populistisk diskurs i sina program, en trend som ter sig allt vanligare i Europa och övriga världen.

Min första forskningsfråga centrerar kring approprieringen av feminism, med andra ord ett förespråkande av traditionella kvinnoroller medan kvinnofientlighet anses vara en attribut hos invandrargrupper och i kulturer inom eller utanför Sveriges landgräns. Detta fann jag hos samtliga partier. Det kanske mest tydliga exemplet fanns i Sverigedemokraternas

principprogram där de exempelvis vill understryka de “kvinnofientliga attityder” som finns i andra länder medan de menade att ojämlikheten som fanns i Sverige berodde på “medfödda skillnader” mellan könen och förnekade att det fanns en förtryckande könsmaktsordning. Ett annat tydligt exempel är i Kristerssons tal i almedalen där han nämnde att “Kvinnor blir aldrig självständiga” på grund av att invandrare får bidrag. Som jag skrev ovan är det inte svenska kvinnor han syftar på. Vidare i Moderaternas idéprogram står det att skillnaderna mellan män och kvinnor beror på individuella val, vilket står i kontrast till Kristerssons tal där det verkar vara bidragen som påverkar kvinnors självständighet och inte kvinnorna i frågas personliga val. Bushs diskursiva användning av våldtäkt i sitt tal syftar till att demonisera invandraren. Genom att använda nodalpunkten “Svensson” uttrycktes att våldtäkt var något som begicks av invandrare. Inga andra feministiska problem nämndes i det talet. Kristdemokraternas motvilja mot jämlik föräldraförsäkring samt aborträtten visar antifeministiska tendenser.

Vidare har jag undersökt hur Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna målar upp vissa folkgrupper som fienden. Min analys visar hur samtliga partierna skapar ett “vi”, dock på olika sätt. Kristdemokraterna och Moderaterna talar om kristna och västerländska värderingar som enat Sverige medan Sverigedemokraterna påpekar att svenskar är biologiskt sammanlänkade. Enligt Sverigedemokraterna är svenskan de med svenskt arv vilket är en extrem syn på människan som kan kopplas till den pseudovetenskapliga biologiska determinismen. Det var även ur denna vetenskap som termen “rashygien” kommer från ursprungligen(Allen, 2018).

I och med skapande av ett etniskt “vi” skapas också ett etniskt “de”. Det mest påtagliga fallet identifierade jag i Jimmie Åkessons tal där han talar om afghanska män som tar pengar från svenska fattigpensionärer. Just afghaner är vanligt förekommande i den svenska debatten och hjälper Åkesson att demonisera den andre, en utländsk man som utgör ett hot. Både Åkesson och Kristersson använder samma strategi för att demonisera genom att antyda att invandrare tar pengar och jobb och är beroende av bidrag. Detta anspelar på ontologisk osäkerhet genom att utnyttja rädslan för att bli arbetslös eller fattigpensionär(Kinnvall, 2018:526).

I denna uppsats har jag även fokuserat på imaginaries och frågan om dessas partier skapar imaginaries om Sverige för att legitimera sin politik. Gällande Moderaterna verkar de

inte skapa en imaginary om Sveriges förflutna eller gemensamma identitet varken i idéprogrammet eller i Kristerssons tal. Dock skapar de fortfarande en imaginary om invandrare. Kristerssons tal härleder invandring till arbetslöshet. I talet finns även en uttalad tendens att konstruera invandrare som bidragsberoende och en belastning för sjukvården. I likhet med Sverigedemokraterna insinuerar Kristersson är en belastning som skapar ontologisk osäkerhet.

Här bör det noteras att Sverigedemokraterna skapar imaginaries om folkhemmet i sina uttalanden. Ett folkhem som bör återställas. Även deras betoning på det biologiska arvet är imaginary baserad på pseudovetenskap. Även i Kristdemokraternas principprogram identifierade jag en diskursiv användning av en imaginary, nämligen imaginarien om kristendomen. Bilden Kristdemokraterna bygger upp om kristendomen exkluderande av alla icke-kristna och målar upp förenklad version av historien som ligger i linje med partiets kristna budskap och narrativ.

I denna uppsats har jag begränsat mig till de partier längst ut på högerkanten men denna typ av retorik finns även hos övriga politiska partier i Sverige och i den allmänna debatten. Forskningen om högerpopulism i Sverige tenderar att koncentrera sig på Sverigedemokraternas högerpopulistiska budskap, dock har jag i denna uppsats påvisat existensen av dessa strategier bland andra partier. Det vore befogat att studera dessa aspekter i andra partier likaså. Även andra högerpopulistiska strategier skulle vara intressanta att studera i svensk politik utanför SD, exempelvis förekomsten av karismatiska ledare vilka ofta sammankommer med hierarki i politiska partier(Wodak, 2015). Antiintellektualism innebär förakt och generell misstro mot vetenskapen och är också vanligt förekommande i högerpopulistiska sammanhang(ibid). Dessa strategier vore intressanta att studera i svensk politik likt de jag redan studerat.

Litteraturlista

Ackerfly, A. B., Stern, M., True, Jacqui. (red). (2006). *Feminist Methodologies for International Relations*. Cambridge University Press

Agius, C., Bergman Rosamond, A., & Kinnvall, C. (2021). *Populism, ontological insecurity and gendered nationalism: Masculinity, climate denial and Covid-19*. *Politics, Religion and Ideology*, 21(4), 432–450. <https://doi.org/10.1080/21567689.2020.1851871>

Allen, G. Edward (2018, September 25). *biological determinism*. Encyclopedia Britannica. Hämtad 2022, oktober 5 från <https://www.britannica.com/topic/biological-determinism>

Baas, D. (2018, 19 Juni). *SD-politikern: araber är jordens avskum*.

Hämtad 2022, september 20 från:

<https://www.expressen.se/nyheter/sd-politikern-araber-ar-jordens-avskum/>

Baxter, J. (2003). *Positioning gender in discourse - a feminist methodology*. Palgrave Macmillan

Brown, A. (2019). *What is the Family of Law? The Influence of the Nuclear Family*. Hart Publishing

Cart-Lamy, M., Andersson, A., (2022, 8 september). *SD-politiker skrev rasistiska inlägg om muslimer - avgår*.

Hämtad 2022, september 20 från:

<https://sverigesradio.se/artikel/sd-politiker-skrev-rasistiska-facebookinlagg-avgar-efter-granskning>

Dahlqvist, L. (2002). Folkhemsbegreppet: Rudolf Kjellén vs Per Albin Hansson. *Historisk tidskrift*, 2002(3). 445-465.

<https://web.archive.org/web/20071021114015/http://www.historisktidskrift.se/documents/Historisk-Tidskrift-fulltext-2002-3.pdf>

Försäkringskassan. (2022, 15 december). *Det som är bra delar man lika på*

<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/det-som-ar-bra-delar-man-lika-pa>

Gabriele Dietze, & Julia Roth. (red.). (2020). *Right-Wing Populism and Gender: European Perspectives and Beyond*. transcript Verlag

Glick, P., & Fiske, S. T. (1996). *The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating Hostile and Benevolent Sexism*. *Journal of Personality & Social Psychology*, 70(3), 491–512.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.3.491>

Hansen, Lene. (2006). *Security as practice - discourse analysis and the bosnian war*. Routledge.

Haraway, D. (1988). *Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective*. *Feminist Studies*, 14(3), 575–599. <https://doi.org/10.2307/3178066>

Jørgensen, M., & Phillips, L. (2002). *Discourse analysis as theory and method*. SAGE publications.

Kinnvall, C. (2018). *Ontological Insecurities and Postcolonial Imaginaries: The Emotional Appeal of Populism*. *Humanity & Society*, 42(4), 523–543.
<https://doi.org/10.1177/0160597618802646>

Kristdemokraterna. (2015). *Principprogram*. Bomastryck.

<https://kristdemokraterna.se/var-politik/ideologi-och-principprogram>

Krzyzanowski, M. 1977. (2020). *Discursive shifts and the normalisation of racism: imaginaries of immigration, moral panics and the discourse of contemporary right-wing populism*. *Social Semiotics*, 30(4), 503–527. <https://doi.org/10.1080/10350330.2020.1766199>

Lewin, L. (u.å). *Per Albin Hansson*. Svenskt biografiskt lexikon, hämtad 2022-10-07 från <https://sok.riksarkivet.se/sbl/artikel/12597>

Masequesmay, G. (2022, August 26). sexism. *Encyclopedia Britannica*. Hämtad 2023-01-02 från <https://www.britannica.com/topic/sexism>

Moderaterna. (2020). *frihet och ansvar - Ett moderat idéprogram för 2020-talet*. https://moderaterna.se/app/uploads/2022/01/Ideprogram_digitalt_9dec.pdf

Mouffe, C. (2008) *Om de politiska*. Bookwell Finland

SCB. (2022, 14 juni). *Sju av tio barnfamiljer är en kärnfamilj*. Hämtad 2022, oktober 14 från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/levnadsforhallanden/levnadsforhallanden/barn-och-familjestatistik/pong/statistiknyhet/barn--och-familjestatistik-2021/>

Svensson, O. (2021, 21 januari). *Intern kritik mot SD-toppens abortutspel - nu backar han*. Hämtad 2022, september 20 från: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/WO7mzg/intern-kritik-mot-sd-toppens-abortutspel--nu-backar-han>

Sverigedemokraterna. (2019). *Principprogram Sverigedemokraternas principprogram 2019*. <https://sd.se/wp-content/uploads/2022/07/sverigedemokraternas-principprogram-2019.pdf>

Sveriges Television. (2022). *Väljargrupper*. Hämtad 2022-09-19 från [VALU: Väljargrupper - SVT Nyheter](#)

Taylor, C. (2004). *Modern social imaginaries*. Duke University Press Books

Tegnér, Esaias. (2022). *Svea*. Modernista

Torring, J. (1999). *New theories of discourse : Laclau, Mouffe and Žižek*. Blackwell.

Weedon, C. (1987). *Feminist Practice & Poststructuralist Theory*. Basil Blackwell Inc.

Wodak, R. (2015). *The Politics of Fear*. SAGE publications.

Žižek, S. (1989). *The sublime object of ideology / Slavoj Žižek* - Phronesis (London), 99-1834809-7.

Åkesson, J. (2018). *Det moderna folkhemmet*. Asp och Lycke

